

Integration

Sammanfattning

Utskottet föreslår med anledning av motionsyrkanden ett tillkännagivande om att regeringen bör stärka aktivitetskraven under etableringstiden genom att i större omfattning sänka etableringsersättningen för den som utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. insatser under asyltiden, frågor om mottagande och bosättning, etableringen av nyanlända samt samhällsinformation och samhällsorientering. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

I betänkandet finns 20 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD). I en reservation (S, MP, V) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

67 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Insatser under asyltiden	7
Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare.....	9
Ansvar för etableringen	13
Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden.....	14
Utbildning, arbete och företagande.....	15
Nyanlända kvinnors etablering.....	20
De frivilliga försvarsorganisationerna	24
Samhällsinformation och samhällsorientering.....	25
Reservationer	29
1. Insatser under asyltiden, punkt 1 (M)	29
2. Insatser under asyltiden, punkt 1 (C)	30
3. Tidig kompetenskartläggning, punkt 2 (M, C, L, KD)	30
4. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (M).....	31
5. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (SD)	32
6. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (V)	33
7. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (KD) ...	35
8. Ansvar för etableringen, punkt 4 (M)	36
9. Ansvar för etableringen, punkt 4 (C)	37
10. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (S, MP, V)	38
11. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (M)	39
12. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (C)	40
13. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (L).....	42
14. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (KD)	43
15. Nyanlända kvinnors etablering, punkt 7 (M).....	44
16. Nyanlända kvinnors etablering, punkt 7 (L)	46
17. De frivilliga försvarsorganisationerna, punkt 8 (M, C, L, KD)	47
18. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (M).....	48
19. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (SD)	49
20. Uppföljning av deltagande i samhällsorientering, punkt 10 (M, C, L, KD)	50
Särskilda yttranden	52
1. Insatser under asyltiden, punkt 1 (C)	52
2. Insatser under asyltiden, punkt 1 (KD).....	52
3. Ansvar för etableringen, punkt 4 (SD).....	52
4. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (SD)	53
5. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (L).....	53
6. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (KD)	53
7. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (M, C, L, KD).....	53
8. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (SD).....	54
9. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (L).....	54
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Insatser under asyltiden

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 3, 21 och 24.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (C)

2. Tidig kompetenskartläggning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7 och

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 3 (M, C, L, KD)

3. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkandena 7 och 8,

2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S),

2017/18:1816 av Hanna Westerén (S),

2017/18:1937 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 9 och 21,

2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M),

2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,

2017/18:3461 av Ida Drougge (M) yrkandena 1–3,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,

2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD),

2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 20.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (KD)

4. Ansvaret för etableringen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10 och

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 17.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (C)

5. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör stärka aktivitetskraven under etableringstiden genom att i större omfattning sänka etableringsersättningen för den som utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8 och bifaller delvis motionerna

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8 och

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 11.

Reservation 10 (S, MP, V)

6. Utbildning, arbete och företagande

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:563 av Anna Hagwall (-),

2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S),

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkande 11,

2017/18:1970 av Lars Beckman (M),

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 5 och 10,

2017/18:3045 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3226 av Michael Svensson (M),

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 1,

2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 19–21,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13,

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 2,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 19 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (L)

Reservation 14 (KD)

7. Nyanlända kvinnors etablering

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 11–13,

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 7,

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,

2017/18:3487 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 15,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18 och

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11.

Reservation 15 (M)

Reservation 16 (L)

8. De frivilliga försvarsorganisationerna

Riksdagen avslår motion

2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 14.

Reservation 17 (M, C, L, KD)

9. Samhällsinformation och samhällsorientering

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2564 av Lotta Olsson (M),

2017/18:2964 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1,

2017/18:3186 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8,

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 15 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 19.

Reservation 18 (M)

Reservation 19 (SD)

10. Uppföljning av deltagande i samhällsorientering

Riksdagen avslår motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 9.

Reservation 20 (M, C, L, KD)

Stockholm den 1 mars 2018

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Annelie Karlsson (S), Jessika Roswall (M), Sven-Olof Sällström (SD), Jan Ericson (M), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Ali Esbati (V), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S), Serkan Köse (S), Paula Bieler (SD), Jasenko Omanovic (S), Fredrik Christensson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 67 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18. En förteckning över förslagen finns i bilagan.

Under budgetberedningen hösten 2017 fick utskottet information med bäring på detta ärende av

- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg
- Statistiska centralbyrån genom enhetschef Magnus Sjöström.

Utskottets överväganden

Insatser under asyltiden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tidig kompetenskartläggning och språkstudier under asyltiden.

Jämför reservation 1 (M), 2 (C) och 3 (M, C, L, KD) samt särskilt yttrande 1 (C) och 2 (KD).

Motionerna

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna anför i motion 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att den långa handläggningstiden i asylärenden gör det helt nödvändigt med tidiga insatser. De anser att kompetenskartläggning bör göras från dag ett under asyltiden (yrkande 7). Moderaterna har motsvarande förslag i partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 1.

Moderaterna betonar i nämnda partimotion behovet av integrationsinsatser under asyltiden och förespråkar att undervisning i svenska språket ska ges från dag ett i Sverige (yrkande 2). Med samma motivering anser partiet att arbetet för att samhällsorienteringen ska genomföras redan under asyltiden ska prioriteras (yrkande 3).

I motion 2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. tar Centerpartiet upp behovet av att underlätta för företag att erbjuda praktikplatser åt asylsökande så att fler redan under asyltiden kan få in en fot och prova på den svenska arbetsmarknaden samtidigt som sysslösheten minskar (yrkande 3). Vidare i samma motion föreslår Centerpartiet att det ska utredas hur en grundutbildning för nyanlända kan genomföras (yrkande 21). Partiet föreslår också att asylsökande tillåts påbörja språkstudier under asylprocessen (yrkande 24).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inte annat än instämma i det som anges i motionerna om hur betydelsefullt det är att börja med insatser på ett så tidigt stadium som möjligt när människor kommer till Sverige. Genom att ta vara på tiden i asylprocessen, med insatser som bl.a. främjar kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden, kan etableringen i arbets- och samhällslivet underlättas och påskyndas. Samhällets insatser till de som kommer nya till Sverige måste hänga samman och bilda en effektiv kedja från asylmottagande via etableringsinsatser till arbete eller utbildning.

När det gäller tidiga insatser för asylsökande bör det arbete som Mottagandeutredningen (A 2015:02) bedriver inledningsvis uppmärksammas.

Utredningen har i uppdrag att se över systemet för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända och föreslå åtgärder för att skapa ett mer sammanhållet system (dir. 2015:107). Utredningen ska enligt det ursprungliga uppdraget bl.a. analysera hur insatser som stöder en framtida etablering i samhälls- och arbetslivet, t.ex. organiserad sysselsättning, språkutbildning och arbetsförberedande insatser, kan komma in i asylmottagandet. Genom tilläggsdirektiv utvidgades uppdraget så att utredningen bl.a. även ska föreslå utformningen av ett system för tidiga insatser för asylsökande, där dagersättning kopplas till deltagande i insatser. Vidare ska utredningen se över möjligheten för asylsökande att delta i praktik och andra arbetsplatsförlagda aktiviteter som ökar kontakten med arbetsmarknaden (dir. 2017:48). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 31 mars 2018.

Utskottet konstaterar att Centerpartiets förslag om att underlätta för företag att erbjuda praktikplatser är föremål för Mottagandeutredningens överväganden. Utskottet bedömer att även Centerpartiets förslag om att införa någon form av grundutbildning, med som utskottet förstår det krav på deltagande som villkor för att få dagersättning, omfattas av utredningens uppdrag. Även frågan om samhällsorientering under asyltiden som Moderaterna tar upp i sin motion kan förväntas bli grundligt belyst av Mottagandeutredningen. Utredningens arbete och den kommande beredningen av dess förslag bör inte föregripas.

För en snabbare etablering är det viktigt att en persons utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet kartläggs redan under asyltiden. Kartläggningen är väsentlig för att möjliggöra rätt insatser och för att undvika omvägar till utbildning och arbete. Utskottet välkomnar därför att regeringen verkar i just denna riktning.

Utskottet noterar här det uppdrag som Arbetsförmedlingen fått om att erbjuda s.k. kompetenskartläggning för asylsökande och verka för att asylsökande kvinnor och män får sin kompetens kartlagd. Arbetsförmedlingen har också fått i uppdrag av regeringen att verka för att asylsökande får kunskap om vilket stöd myndigheten kan erbjuda i samband med detta.

Att utveckla det digitala verktyget jobskills.se har varit en del i detta arbete. I nämnda verktyg, som lanserades av Arbetsförmedlingen 2017, kan asylsökande beskriva sin utbildning, arbetslivserfarenhet och andra kunskaper på sitt eget modersmål. Användaren kan sedan välja att dela sin profil med arbetsgivare och få den översatt till svenska. Tanken är att de som får uppehållstillstånd och har en kompetensprofil i verktyget har det med sig när de skrivs in på Arbetsförmedlingen. Utskottet följer med intresse det fortsatta arbetet med tidiga kompetenskartläggningar, och ser inte behov av att precisera att detta måste ske från dag ett så som föreslås av Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Utskottet anser vidare att kunskaper i svenska språket är av stor betydelse för att ta sig in i det svenska samhället och möjliggöra ett snabbare inträde på arbetsmarknaden, och att det är centralt att den enskilde kommer igång med språkstudier så tidigt som möjligt. Detta ligger också helt i linje med regeringens förda politik, och utskottet noterar den fortsatta satsningen på

Svenska från dag ett i budgetpropositionen för 2018 (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 17, bet. 2017/18:KrU1). Satsningen har varit framgångsrik – fler än 120 000 unika deltagare har därigenom fått grundläggande språkträning och samhällsinformation via folkbildningen. Motionsönskemålen från Moderaterna och Centerpartiet får därmed anses vara i huvudsak tillgodosedda.

Att asylsökande och nyanlända i väntan på bosättning i en kommun ska få bättre tillgång till information om det svenska samhället är också en angelägen fråga i diskussionen om tidiga insatser för människor som kommer till Sverige. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2018 anför att civilsamhället är en viktig aktör i fråga om att erbjuda insatser till asylsökande, men att insatser i ökad utsträckning också bör kunna ges via kommunerna. Regeringen förklarar i detta sammanhang sin avsikt att utöka kommunernas möjlighet att ta del av statsbidraget för tidiga insatser med motiveringen att fler därigenom förväntas kunna delta i samhällsinformation redan under asyltiden. Enligt regeringen ökar detta dessutom förutsättningarna att uppnå en god tillgång till tidiga insatser över hela landet, exempelvis genom bättre tillgång till lokaler för aktiviteter. I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen därför en kraftig förstärkning av statsbidraget för tidiga insatser (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 13, bet. 2017/18:AU1). Utskottet kan konstatera att förordningsändringar för statsbidraget trädde i kraft den 1 februari 2018 (se förordning [2016:1364] om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl.), och ser nu fram emot att följa utvecklingen på området.

Utskottet kan sammantaget konstatera att det pågår ett aktivt arbete på bred front som i stort ligger i linje med de förslag som förs fram i motionerna. Enligt utskottets mening bör också Mottagandeutredningen få redovisa sina förslag och dessa beredas i vanlig ordning innan det kan bli aktuellt att överväga något initiativ från riksdagens sida i de frågor som tas upp i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mottagande och bosättning.
Jämför reservation 4 (M), 5 (SD), 6 (V) och 7 (KD).

Motionerna

Moderaterna konstaterar i partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. att många kommuner runt om i landet fortfarande står inför en svår situation när det gäller att ordna bostäder till nyanlända. Partiet anser att det är rimligt med en inbromsning när det gäller utflyttning från Migrationsverkets boenden till de kommuner som har störst problem att ordna lämpliga bostäder för nyanlända (yrkande 15). Vidare föreslår Moderaterna att de kommuner som

inte klarar att ta fram bostäder till nyanlända ska ges möjlighet att betala för en plats på Migrationsverkets boenden för en viss period (yrkande 16).

I partimotion 2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. kritiserar Sverigedemokraterna den s.k. bosättningslagen och menar att lagstiftningen är ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. Sverigedemokraterna anser därför att Sverige snarast bör återgå till ett system där kommuner själva frivilligt tecknar avtal med Migrationsverket om mottagande (yrkande 20).

Vänsterpartiet anför i motion 2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. att det behövs en möjlighet att fördela ansvaret för det första mottagandet jämnare än vad dagens ordning tillåter, och regeringen bör därför återkomma med förslag om hur fler kommuner ska kunna fungera som ankomstkommuner vid särskilt ansträngda situationer (yrkande 9).

Vidare i motionen konstaterar Vänsterpartiet att övergången från 17 år till vuxen är ett stort steg, med stor betydelse för både livssituation och rättigheter för asylsökande ensamkommande. Partiet anser att det behövs en översyn av placeringen av ensamkommande barn för att göra den mer långsiktig. De vill se en mjukare övergång från 17 år till vuxen. Hur en sådan lösning skulle kunna se ut bör utredas närmare av regeringen, med fokus på ensamkommande i åldern 18 till 21 år (yrkande 21).

Kristdemokraterna anser i motion 2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. att man bör utvärdera effekterna av den sänkning av maxbeloppet för hemutrustningslån som trädde i kraft i mars 2017 (yrkande 13).

Förslag om mottagande och bosättning finns också i ett antal enskilda motioner. Marie Granlund m.fl. (S) anser i motion 2017/18:1814 att regeringen bör säkerställa att anvisningen utifrån den s.k. bosättningslagen görs med full avräkning gentemot det övriga mottagandet, dvs. med hänsyn till de personer som hittar boende med stöd av lagen om eget boende.

Hanna Westerén (S) framhåller i motion 2017/18:1816 att det är av särskild vikt att antalet flyttar för nyanlända reduceras. Närhetsprincipen bör enligt motionären vara vägledande i mottagandearbetet, och alla kommuner bör aktivt bidra till mottagandet.

I motion 2017/18:2969 tar Gunilla Nordgren (M) upp ett antal systemfel kopplade till ersättningsfrågor och anser att det bör göras en översyn av regler och lagstiftning för asylmottagande och nyanländas etablering samt att samarbetet mellan Migrationsverket och kommunerna bör förbättras.

I motion 2017/18:3243 anför Erik Bengtzboe (M) att det finns behov av att se över möjligheten att gemensamt mellan staten och kommunerna centralisera det organiserade flyktingmottagandet, med fokus på effektiva insatser för integration snarare än en fördelning av människor mellan kommungränser.

Ida Drougge (M) betonar i motion 2017/18:3461 att det för att stödja en effektiv integration är viktigt att alla kommuner tar emot nyanlända (yrkande 1). Motionären konstaterar att mer än två tredjedelar av Sveriges kommuner inte klarat att uppfylla de krav som den s.k. bosättningslagen ställer. Hon ifrågasätter lämpligheten i bosättningslagen och anser att den skyndsamt bör ses över (yrkande 2). Slutligen anser motionären att kommuner

bör kunna pausa sitt mottagande om det inte finns bostäder, utan att bryta mot lagar (yrkande 3).

Fredrik Eriksson (SD) anser i motion 2017/18:3638 att de statliga ersättningarna till kommunerna för att ta emot nyanlända och asylsökande ungdomar bör avskaffas.

I motion 2017/18:3639 anser Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) att de destruktiva omständigheter som gav regeringen anledning att föreslå den s.k. bosättningslagen inte längre råder. De föreslår att nämnda lag avskaffas senast nästa riksmöte.

I motion 2017/18:1671 anför Maria Ferm (MP) att Migrationsverket i den mån det är möjligt inom ramen för den s.k. bosättningslagen, bör tillämpa en närhetsprincip som innebär att nyanlända anvisas till samma kommun som de har bott i som asylsökande (yrkande 7). Motionären föreslår också att regeringen ser över hur man på frivillig väg kan underlätta för de kommuner som vill ta emot fler personer än de är tilldelade (yrkande 8).

Désirée Pethrus (KD) yrkar i motion 2017/18:3342 att stödet till unga vuxna som fyllt 18 år men inte 21 år ska ses över (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Sverige har under många år tagit ett stort ansvar för människor på flykt. Migrationen innebär en potential och möjlighet att investera i framtiden. Att ta emot många människor på kort tid har dock inneburit och innebär fortfarande stora utmaningar för det svenska samhället. Utskottet kan konstatera att arbetet med mottagande och etablering inte har varit långsiktigt hållbart. En hel del välkomna strukturreformer har genomförts, bl.a. införandet av lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, den s.k. bosättningslagen, vilken trädde i kraft i mars 2016. Lagen innebär att alla kommuner måste ta ansvar och planera för att ta emot nyanlända. Utskottet vill med kraft understryka att mottagandet av nyanlända invandrare måste vara ett gemensamt ansvar för alla Sveriges kommuner. En ordning där enbart vissa kommuner tar ett stort ansvar är varken rimlig eller hållbar och också något som ger ett totalt sett otillräckligt mottagande. Ett jämnare mottagande är också av betydelse för att motverka segregationen i samhället.

Synpunkter på bosättningslagen och tillämpningen av denna förs fram i ett antal motioner. Det handlar dels om kritik mot lagstiftningen, dels om hur lagstiftningen kan modifieras och utvecklas. Inte särskilt förvånande är det att Sverigedemokraterna framför hårdförast kritik och helt vill avskaffa lagen till förmån för att låta kommunernas ansvar vara helt frivilligt. Utskottet delar naturligtvis inte denna uppfattning utan anser för sin del att bosättningslagen bidragit till ett bättre fungerande mottagande och att inriktningen bör vara att vidta åtgärder för att få lagen att fungera väl i tillämpningen. Lagen har inneburit att de kommuner som tidigare hade ett mindre mottagande, eller inte tog emot några nyanlända alls, nu tar ett större ansvar för det totala

mottagandet. Skyldigheten för kommunerna att ta emot nyanlända innebär att alla kommuner måste planera för att ha en kapacitet för att ta emot nyanlända. Lagen ger därmed bättre förutsättningar för kommunerna att göra en sådan planering.

Det arbete som Mottagandeutredningen bedriver är enligt utskottet ytterst centralt för många av de frågor som behandlas i detta betänkande. Som nämnts i tidigare avsnitt har Mottagandeutredningen i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn. I utredningens uppdrag ligger bl.a. att analysera hur ansvarsfördelningen och samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, länsstyrelserna och kommunerna fungerar och vid behov föreslå ändringar. Utgångspunkter som enligt direktiven ska beaktas av utredningen är att behovet av mottagandekapacitet och antal som beviljas uppehållstillstånd kan förändras med kort varsel och att asyl- och kommunmottagandet måste vara hållbart över tid och fungera vid förändringar av antalet personer som ansöker om och beviljas uppehållstillstånd. Vidare ska hänsyn tas till att fördelningen av mottagande blir jämnare mellan kommunerna. Systemet bör även bidra till att ge kommuner och landsting goda planeringsförutsättningar så att en långsiktighet i mottagandet kan främjas. Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens förslag som ska presenteras senast den 31 mars 2018.

Moderaterna tar i sin partimotion upp att många kommuner står inför en svår situation när det gäller att ordna lämpliga bostäder till nyanlända. Utskottet kan inte annat än instämma i att reformbehoven är stora när det gäller bostadsförsörjningen. När det gäller specifikt de förslag som Moderaterna för fram anser utskottet inte att det är aktuellt att överväga något initiativ från riksdagens sida innan Mottagandeutredningen har redovisat sitt arbete. Inte heller när det gäller Vänsterpartiets yrkande med förslag på ett bättre fungerande mottagande vid särskilt ansträngda situationer finns det enligt utskottet skäl att föregripa utredningen.

I fråga om situationen för gruppen ensamkommande unga, som bl.a. Vänsterpartiet tar upp, kan utskottet konstatera att detta är en högaktuell fråga och att det i Mottagandeutredningens uppdrag ingår att föreslå en ändamålsenlig ordning för mottagandet av ensamkommande barn. Utskottet noterar vidare att regeringen den 27 februari 2018 överlämnat en proposition till riksdagen med förslag som syftar till en jämnare fördelning av ensamkommande barn mellan landets kommuner (prop. 2017/18:119). Förslagen innebär att möjligheterna för en anvisningskommun att placera ett ensamkommande barn i en annan kommun begränsas.

När det kommer till Kristdemokraternas yrkande om att följa upp effekterna av den sänkning som skett av maxbeloppet för hemutrustningslån instämmer utskottet principiellt i att reformer som görs på olika områden bör följas upp och utvärderas. Detta utgör grunden för att skapa regelverk som fungerar ändamålsenligt. Utskottet utgår från att regeringen aktivt följer utvecklingen

på området och anser för sin del inte att det finns behov av att ta initiativ till en utvärdering.

Sammanfattningsvis vill utskottet betona vikten av att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Mottagandeutredningen ska inom kort överlämna sitt betänkande, och utskottet förväntar sig att detta kommer att innehålla ett gediget underlag för överväganden i flertalet av de frågor som tas upp i motionsyrkandena i detta avsnitt. Detta arbete bör inte föregripas. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Ansvar för etableringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om ett ändrat ansvar för etableringen av nyanlända invandrare.

Jämför reservation 8 (M) och 9 (C) samt särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

Moderaterna betonar i partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. vikten av bättre användning av etableringstiden. Eftersom Arbetsförmedlingen, som har ett helhetsansvar för etableringsinsatserna, har stora brister och de resultat som visas inte är tillfredsställande föreslår Moderaterna att de kommuner som så vill ska ha möjlighet att ta över ansvaret för etableringen från Arbetsförmedlingen (yrkande 10).

Centerpartiet anför i motion 2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. att landets kommuner behöver en större långsiktighet i sitt arbete. Centerpartiet vill därför att etableringsreformen dras tillbaka samtidigt som kommunerna övertar uppdraget att ta emot asylsökande (yrkande 17). Syftet är att man redan under asyltiden ska kunna initiera etableringen lokalt. Arbetsförmedlingens misslyckande gör det nödvändigt att återigen ge kommunerna ansvaret för de nyanländas etablering.

Utskottets ställningstagande

Sedan december 2010 har staten, genom Arbetsförmedlingen, det samordnande ansvaret för insatser för vuxna nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Genom antagandet av det nya regelverket för etableringsinsatser (prop. 2016/17:175, bet. 2016/17:AU15, rskr. 2016/17:340), vilket trädde i kraft den 1 januari 2018, tog riksdagen ställning till att det även i fortsättningen ska vara staten som har ansvaret för insatser för vuxna nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Utskottet uttalade i betänkandet att det ansåg att det är en lämplig ordning att Arbetsförmedlingen i det nya regelverket pekas ut som den myndighet som ansvarar för etableringsinsatserna. En ordning där Arbetsförmedlingen är ansvarig myndighet ger enligt utskottet en tydlig signal

om att arbete är den främsta vägen in i det svenska samhället och att nyanlända ges samma ingångar till arbetslivet som övriga arbetssökande.

Samtidigt kan utskottet konstatera att kommunerna har en viktig roll tillsammans med Arbetsförmedlingen när det gäller etableringen av nyanlända.

Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till Arbetsmarknadsutredningen (A 2016:03) som har i uppdrag att analysera hur det statliga åtagandet för en väl fungerande arbetsmarknad och Arbetsförmedlingens uppdrag kan utformas. Utredningen ska bl.a. analysera om kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken bör förtydligas och även lämna förslag om hur enskilda kommuner i de fall det är effektivt i högre grad ska kunna medverka i genomförandet av arbetsmarknadspolitiken (dir. 2016:56 och 2017:71). Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019.

Utskottet kan konstatera att ett helt nytt regelverk nyligen har kommit på plats och att det pågår ett omfattande förändrings- och utredningsarbete kring Arbetsförmedlingen där etableringsuppdraget naturligtvis ingår. Med det anförda ser inte utskottet, i varje fall inte i nuläget, skäl att överväga en annan ordning när det gäller ansvaret för etableringsuppdraget. Utskottet avstyrker därmed Moderaternas respektive Centerpartiets olika förslag om att i viss mån eller helt flytta detta ansvar till kommunerna.

Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör stärka aktivitetskraven under etableringstiden genom att i större omfattning sänka etableringsersättningen för den som utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 10 (S, MP, V) och särskilt yttrande 4 (SD), 5 (L) och 6 (KD).

Motionerna

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna anser i motion 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att aktivitetskraven under etableringstiden bör stärkas (yrkande 8). Partierna föreslår att etableringsersättningen ska sänkas i större omfattning än vad som är fallet i dag när man utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser, såsom svenskundervisning eller samhällsorientering.

Liberalerna har i partimotion 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. förslag om att öka kraven på deltagande i etableringsinsatser bl.a. genom att skärpa rutinerna för frånvarorapportering (yrkande 8). Enligt partiet måste

förväntningarna och kraven på att delta i etableringsinsatser öka, och etableringsersättningen måste sänkas när det är befogat.

I motion 2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. har Kristdemokraterna förslag om att villkora etableringsersättningen med deltagande i etableringsprogrammet (yrkande 11). Det är enligt partiet angeläget att deltagandet i insatser följs upp och att frånvaro utan giltiga skäl får konsekvenser i form av sänkt etableringsersättning.

Utskottets ställningstagande

Genom det nya regelverket för nyanländas etablering har reglerna för etableringsinsatser och individuella ersättningar gjorts mer lika dem som gäller för övriga arbetssökande. Det nya regelverket innebär att kraven på individen är tydligare. Den som är inskriven i etableringsprogrammet omfattas av ett åtgärdssystem som innebär att han eller hon kan varnas eller stängas av från sin ersättning.

Utskottet anser dock att aktivitetskraven under etableringstiden bör öka ytterligare och ser behov av fler åtgärder. Kopplingen mellan deltagande i etableringsinsatser och rätten att få ersättning bör tydliggöras ytterligare. Etableringsersättningen bör därmed sänkas i större omfattning än vad som är fallet i dag när man utan giltigt skäl är frånvarande från etableringsinsatser, såsom svenskundervisning eller samhällsorientering.

I enlighet med det anförda anser utskottet att regeringen bör stärka aktivitetskraven under etableringstiden genom att i större omfattning sänka etableringsersättningen för den som utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2017/18:3177 yrkande 8 bifallas och motionerna 2017/18:2815 yrkande 8 och 2017/18:3650 yrkande 11 delvis bifallas.

Utbildning, arbete och företagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. verktyg för att nyanlända ska etablera sig i arbets- och samhällslivet.

Jämför reservation 11 (M), 12 (C), 13 (L) och 14 (KD) samt särskilt yttrande 7 (M, C, L, KD) och 8 (SD).

Motionerna

För att uppnå bättre kvalitet och kontinuitet inom etableringsuppdraget föreslår Moderaterna i partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. att full etableringsersättning villkoras mot att man blir kvar i den kommun där man påbörjat etableringen (yrkande 13).

I motion 2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. framhåller Moderaterna att företagande bland många utrikes födda är ett sätt att komma in på arbetsmarknaden. Moderaterna föreslår att det skapas ett integrationsspår för kvinnors företagande (yrkande 19). Vad det handlar om är att myndigheter kan bistå med kunskap om entreprenörskap och företagande, deltagande i nätverk m.m. Partiet menar vidare att det behöver utvecklas en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap (yrkande 20). Därtill lyfter Moderaterna egenanställning som ett verktyg för nyanlända att komma in i arbete och entreprenörskap (yrkande 21).

I motion 2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. föreslår Centerpartiet att Arbetsförmedlingen ska ges i uppdrag att informera om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget (yrkande 19). Många utrikes födda skulle kunna och vilja driva företag men vet inte hur.

Liberalerna anför i partimotion 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. att integrationspolitiken måste ha fokus på jobb, skola och bostäder och föras på ett sådant sätt att den stärker individen och motverkar parallellsamhällen (yrkande 1). I samma partimotion anför Liberalerna att praktik är en väg in på arbetsmarknaden och att det finns all anledning att möjliggöra praktik som löper i ett år i stället för dagens sex månader (yrkande 4). Partiet understryker att samhällets förväntningar ska vara tydliga och att varje människas potential måste tas till vara. Jobb och egen försörjning ger individen frihet, och det måste finnas en förväntan från samhället om egen försörjning (yrkande 5). Arbetsförmedlingen måste få ställa tydligare krav på individen när det gäller både närvaro och resultat, och Liberalerna anser att det är rimligt att arbete eller praktik ses som en språkgård om progression i det svenska språket inte visas efter sex-åtta månaders studier i svenska (yrkande 10).

Kristdemokraterna anför i motion 2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. att de människor som kommer till Sverige som skyddsbehövande, arbetskraftsinvandrare eller av andra anledningar så snabbt som möjligt ska ges verktyg att delta i samhällsgemenskapen och att deltagandet på arbetsmarknaden för utrikes födda måste öka (yrkande 2). Ett näraliggande förslag om nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden framförs av Kristdemokraterna i partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. yrkande 19.

Förslag på åtgärder för att på olika sätt påverka nyanlända invandrades etablering finns också i ett antal enskilda motioner.

För att snabbt förbättra integrationen i hela landet föreslår Johan Andersson m.fl. (S) i motion 2017/18:933 att Östergötland blir försöksland för ett nytt arbetssätt när det gäller introduktion av nyanlända på arbetsmarknaden.

Lars Beckman (M) anser i motion 2017/18:1970 att det är önskvärt att regeringen ser över hur integrationen på arbetsmarknaden kan förbättras genom att man tar vara på de erfarenheter som finns hos de mest framgångsrika kommunerna.

För att Sverige även fortsättningsvis ska kunna vara ett öppet land anser Sofia Fölster (M) i motion 2017/18:3045 att kostnaderna för flyktingmottagandet måste sänkas. Hon föreslår att det tillsätts en utredning som ser över hur ett nytt samhällskontrakt kan införas som innebär att vissa välfärdstjänster för nyanlända villkoras mot egen försörjning (yrkande 1).

Michael Svensson (M) uppmärksammar i motion 2017/18:3226 att invandrade akademiker uppger bristen på kontakter som det främsta hindret för dem att få en anställning som motsvarar deras utbildning. Ett sätt att underlätta etableringen skulle kunna vara att Arbetsförmedlingen startar nätverk med akademiker som redan är förankrade på arbetsmarknaden.

I motion 2017/18:3322 anser Erik Ottoson (M) att det ska bli obligatoriskt för nyanlända att utbilda sig i den omfattning som krävs för att kunna ta ett jobb på svensk arbetsmarknad alternativt validera och komplettera redan genomförda utbildningar från hemlandet i samma syfte (yrkande 1).

Maria Ferm (MP) anser i motion 2017/18:1671 att man bör släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap inom matchning och arbetsmarknads-etablering (yrkande 11). Hon nämner folkhögskolor som ett exempel på aktörer som mycket väl kan bidra om de involveras i etableringstiden i större utsträckning.

Anna Hagwall (-) anför i motion 2017/18:563 att det allmänna bör svara för nyanländas försörjning i ett år och att personen under det året ska lära sig svenska och göra sig beredd för arbetsmarknaden, och efter detta ska personen studera, jobba eller utföra samhällstjänst.

Utskottets ställningstagande

De närmaste åren kommer att präglas av att många nyanlända ska etablera sig i arbets- och samhällslivet. Denna situation innebär både en utmaning och en möjlighet, och en av de viktigaste frågorna i dag är hur nyanländas resurser ska tas till vara. Svensk arbetsmarknad går bra, och efterfrågan på arbetskraft är stark. Att stärka nyanländas etablering är viktigt för att kunna möta denna efterfrågan. Den utbredda bristen på arbetskraft understryker vikten av att rusta arbetslösa för att möta kraven på arbetsmarknaden.

En framgångsrik integration är enligt utskottet avgörande för att kunna råda bot på den brist på arbetskraft inom många sektorer som en åldrande befolkning leder till. Många utrikes födda har erfarenheter och kompetenser som efterfrågas på svensk arbetsmarknad men som kan behöva valideras och kompletteras. Som utskottet framhållit många gånger tidigare är arbete och egen försörjning också en avgörande faktor för en lyckad etablering i Sverige.

Utskottet kan konstatera att regeringen sedan den tillträdde har bedrivit ett aktivt och målmedvetet arbete på bred front för att fler nyanlända kvinnor och män ska komma i arbete eller studier snabbare. Det är glädjande att regeringens förda politik har gett resultat. Enligt Arbetsförmedlingens återsrapporter till regeringen har tiden för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden minskat och trenden tycks vara en kortare etableringstid än

tidigare. Statistiken visar också att sysselsättningen för utrikes födda ökat under mandatperioden (Statistiska Centralbyrån, Arbetskraftsundersökningarna).

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma Arbetsmarknadsutredningen (A 2016:03) som har i uppdrag att analysera hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag kan utformas för att så effektivt som möjligt bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. I uppdraget ligger bl.a. att ta ställning till hur väl samspelet och ansvarsfördelningen fungerar mellan aktörer som påverkar arbetsmarknadens funktionssätt, med särskilt fokus på de statliga myndigheternas och kommunernas roll, samt hur förutsättningarna för samverkan och ansvarsfördelning kan förbättras (dir. 2016:56 och 2017:71). Utskottet instämmer i det som anförs i direktiven om att för att ta till vara de nyanländas potential måste de många samhällsaktörer som bidrar till att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet samspela bättre. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2019. Utskottet följer utredningens arbete noga och noterar att ett första delbetänkande överlämnades till regeringen i oktober 2017 (SOU 2017:82).

Ett mycket viktigt steg som tagits mot en mer effektiv etablering är det nya regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet som trädde i kraft den 1 januari 2018. Som utskottet tidigare har framhållit är det nya regelverket väl avvägt med bl.a. ökade möjligheter att ställa samma krav på nyanlända som på övriga arbetssökande (se bet. 2016/17:AU15). Liksom andra arbetssökande ska även nyanlända ha både rätt till stöd från Arbetsförmedlingen och en skyldighet att delta i relevanta insatser. Som utskottet uttalat ovan är det också välkommet att rätten till ersättning villkoras av ett aktivt deltagande i insatserna. Genom att anpassa regelverket för etableringsuppdraget till det regelverk som gäller för övriga arbetssökande har det skapats förutsättningar för att behandla arbetssökande mer lika oavsett om de är nyanlända eller inte, vilket är välkommet ur ett likabehandlingsperspektiv. I den svenska modellen ska enligt utskottet rättigheter och skyldigheter stå i balans, lika för alla.

För att långsiktigt komma till rätta med den tudelade arbetsmarknaden är det avgörande att fler skaffar sig den utbildning som krävs för att de ska kunna ta de lediga jobben. Utskottet noterar den utbildningsplikt för nyanlända som regeringen införde den 1 januari 2018. Den som kan jobba ska jobba, men den som behöver utbildning för att komma i arbete ska ta del av utbildning.

Genom utbildningsplikten tydliggörs individens ansvar för att inom ramen för etableringen skaffa sig de kunskaper som krävs för att matchas till arbete, eller för att kunna tillgodogöra sig arbetsmarknadspolitiska insatser alternativt delta i fortsatta studier. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2018 tillförde medel till kommunerna för att bättre kunna möta utbildningsbehovet bland nyanlända med anledning av införandet av utbildningsplikten (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 13, bet. 2017/18:AU1). Medlen ska bidra till att kommunerna ska kunna anpassa utbildningen så att den möter behoven bland

nyanlända med kort utbildning. Tillskottet sker genom att regeringen höjer schablonersättningen till kommunerna för att ta emot nyanlända.

Utskottet välkomnar även regeringens övriga förslag i budgetpropositionen för 2018 för att förstärka etableringen, såsom förstärkt arbetsträning inom etableringsuppdraget och främjandemedel till snabbspår och till Delegationen för unga och nyanlända till arbete (se prop. 2017/18:1 utg.omr. 14, bet. 2017/18:AU2).

Moderaterna och Centerpartiet lyfter var för sig fram företagande och entreprenörskap som betydelsefulla element i nyanländas etablering. Utskottet delar denna bild och noterar särskilt Arbetsförmedlingens arbete på området. Arbetsförmedlingen erbjuder individuellt anpassad vägledning samt stöd och service vid frågor om att starta och driva företag, och kan bevilja stöd till start av näringsverksamhet. För nyanlända arbetssökande finns också möjlighet att delta i projekten Främja nyanländas företagande och Främja nyanlända och utrikesfödda kvinnors företagande tillsammans med olika fristående rådgivningsorganisationer som enbart arbetar med dessa målgrupper. Projekten pågår t.o.m. 2019 respektive 2021. Utskottet noterar också det arbete som Tillväxtverket bedriver för att underlätta för asylsökande och nyanlända att starta företag i Sverige. I uppdraget till Tillväxtverket ingår också att underlätta för företag att hitta den kompetens de behöver. Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete i linje med motionsförslagen och ser inget behov av ytterligare åtgärder.

Frågan om samhällets förväntningar och att föra en integrationspolitik som stärker individen lyfts särskilt av Liberalerna. Utskottet kan inte annat än instämma i dessa intentioner och konstaterar med tillfredsställelse att genom omläggningen av regelverket för etableringsuppdraget skapas förutsättningar för Arbetsförmedlingen att fokusera mer på att ge rätt insatser utifrån individens behov. Med den utbildningsplikt som nyligen införts förväntas sig utskottet också att varje människas potential kommer att kunna tas till vara på ett betydligt bättre sätt än tidigare. När det gäller Liberalernas yrkanden om bl.a. längre praktikperioder och tydligare krav på individen i fråga om resultat i etableringsuppdraget, utgår utskottet från att regeringen noga följer effekterna av omläggningen av etableringsuppdraget och att den är öppen för att vid behov överväga och vidta ytterligare åtgärder på området.

Kristdemokraterna lyfter bl.a. frågan om bättre mottagande och att snabbt ge de som kommer nya till Sverige verktyg att delta i samhällsgemenskapen. Att förenkla myndighetskontakterna för nyanlända är enligt utskottet en viktig och central åtgärd. Utskottet noterar i detta sammanhang det myndighetsgemensamma projekt som inleddes under våren 2014 med syftet att utveckla en mötesplats för individanpassad service och information från myndigheterna till nyanlända utifrån deras servicebehov för att de snabbare skulle nå etablering i form av arbete, studier eller annan aktivitet. Vid utvärderingen av projektet framkom att kontakter med myndigheter som normalt tagit tre till fyra veckor kunde minskas till ungefär fyra timmar och att de nyanlända upplevde ökad trygghet och kontroll över sin situation. Arbetsförmedlingen,

Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket fick i juli 2016 i uppdrag av regeringen att fortsätta arbetet med s.k. mötesplatser fram t.o.m. den 31 december 2017. Uppdraget har sedermera förlängts ytterligare ett år (A2017/01413/I). Utskottet ser fram emot att ta del av myndigheternas redovisning av resultatet av detta angelägna arbete.

När det gäller verktyg för att snabbt komma in i arbets- och samhällslivet vill utskottet också peka på att subventionerade anställningar kan vara en nyckel in i samhället för den som är nyanländ och en bas för att bygga sitt liv i ett nytt land. Regeringens reform av regelverket för de subventionerade anställningarna är därför välkommen. Genom reformen görs dagens fem olika former av särskilt anställningsstöd om till ett nytt och enhetligt särskilt stöd, introduktionsjobb, vilket införs den 1 maj 2018. Det nya stödet innebär ett enhetligt och höjt tak, en subventionsnivå och ett enkelt och enhetligt handledarstöd. Med ett mer effektivt system för de subventionerade anställningarna förväntar sig utskottet att arbetsgivarnas vilja att anställa med stöd ökar, och därmed även att möjligheterna för nyanlända att bidra till samhällsbygget förbättras. Utskottet kommer med intresse att följa utvecklingen på området.

I sammanhanget vill utskottet också uppmärksamma och välkomna att det nu finns en principöverenskommelse mellan arbetsmarknadens parter om ett förslag med s.k. etableringsjobb med syftet att underlätta för nyanlända invandrare och långtidsarbetslösa att ta sig in på arbetsmarknaden. En dialog med parterna har inletts av regeringen. Utskottet välkomnar parternas arbete på området och kommer att följa den fortsatta utvecklingen av parternas förslag med stort intresse.

Utskottet kan sammantaget konstatera att regeringen vidtagit betydande åtgärder för att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet, och utskottet finner inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Nyanlända kvinnors etablering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Jämför reservation 15 (M) och 16 (L).

Motionerna

Moderaterna beskriver i partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. att det inom asylprocessen och under etableringstiden inte sällan är så att mannen särbehandlas och på olika sätt kommer i fokus för myndigheternas åtgärder. Partiet anser att det är regeringens ansvar att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheterna (yrkande 18).

I motion 2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. framhåller Moderaterna som en central del i integrationen betydelsen av att skapa förutsättningar för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor (yrkande 7). Partiet uppmärksammar bl.a. bristande jämställdhet när det gäller de stöd och insatser för etablering som erbjuds.

Fler nyanlända kvinnor måste få jobb och egen försörjning, anser Liberalerna i partimotion 2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl., och betonar därför att kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav på att jobba (yrkande 11). Svenska myndigheter ska inte bidra till att traditionella könsroller upprätthålls. Liberalerna framhåller vidare att Arbetsförmedlingen måste ha ett tydligt uppdrag att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden och att incitamenten för fler utrikes födda kvinnor att komma in på arbetsmarknaden måste öka (yrkande 12). Liberalerna förespråkar också att kommunerna anordnar kurser i svenska för föräldralediga (yrkande 13). Detta bör enligt partiet kunna erbjudas t.ex. inom ramen för öppna förskolan. Att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden är något som Liberalerna även har ett yrkande om i partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (yrkande 11).

I partimotion 2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. beskriver Liberalerna det som att en viktig orsak till skillnaderna i sysselsättning mellan utlandsfödda kvinnor och utlandsfödda män är att nyanlända kvinnor i mindre omfattning än män deltar i olika arbetsförberedande insatser (yrkande 14). I samma motion tar Liberalerna upp vikten av att anlägga ett jämställdhetsperspektiv i etableringsinsatserna (yrkande 15).

I motion 2017/18:3322 pekar Erik Ottoson (M) på att det alltför ofta förekommer att kvinnor inte förväntas arbeta och att flickor inte får förutsättningar att fullborda sin utbildning. Enligt motionären krävs det ett målmedvetet och många gånger uppsökande arbete för att komma till rätta med detta (yrkande 2).

Mot bakgrund av den stora skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda föreslår Per Åsling och Solveig Zander (båda C) i motion 2017/18:3487 reformer som ökar utrikesfödda kvinnors möjlighet till inträde och delaktighet på arbetsmarknaden, bl.a. en utvidgning av de arbetsförberedande etableringsinsatserna så att de omfattar fler anhöriginvandrare.

Utskottets ställningstagande

Det är väl känt att arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor är lågt, och en särskilt framträdande utmaning på arbetsmarknaden består därför i att få fler utrikes födda kvinnor i arbete. De senaste årens ökning av arbetskraften och sysselsättningen har framför allt skett bland utrikes födda, då den inrikes födda befolkningen i arbetsför ålder minskar. Sysselsättningen bland utrikes födda, framför allt bland kvinnorna, behöver dock öka betydligt framöver.

Enligt utskottet är det en stor integrations- och jämställdhetspolitisk utmaning att komma till rätta med de skillnader som finns i sysselsättningsgrad

mellan utrikes och inrikes födda kvinnor och män. Utskottet vidhåller sin uppfattning att alla som kan arbeta måste få möjlighet att göra det och att den kompetens som utrikes födda har måste tas till vara om Sverige ska klara framtidens utmaningar, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen. Allt annat är resursslöseri, både för individen och för samhället.

Frågan om utrikes födda kvinnors situation på arbetsmarknaden uppmärksammas brett i ett stort antal motioner. Moderaterna och Liberalerna har var för sig motioner om olika aspekter av jämställdhet när det gäller myndighetsutövning m.m. kopplat till nyanländas etablering.

Utskottet anser att kvinnor och män givetvis ska ges samma möjligheter och incitament att etablera sig i arbets- och samhällslivet, och måste mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och få en egen lön att leva på. Även om det är en självklarhet att kvinnor och män ska behandlas lika av myndigheterna ser det inte alltid ut så i verkligheten. Detta har visat sig bl.a. i Arbetsförmedlingens verksamhet.

På uppdrag av regeringen redovisade Arbetsförmedlingen 2017 en handlingsplan för hur myndigheten avser att öka andelen utrikes födda kvinnor som arbetar eller studerar. I handlingsplanen ingår bl.a. förändring av normer och kunskapsuppbyggnad inom myndigheten samt att utforma servicen så att utrikes födda kvinnor ska få ta del av utbildningar, program och insatser i samma utsträckning som andra inskrivna på Arbetsförmedlingen. Det kan noteras att Arbetsförmedlingens generaldirektör inför utskottet varit tydlig med att man är medveten om problemet och att det pågår arbete inom myndigheten för att bättre nå gruppen utrikes födda kvinnor. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att handlingsplanen följs. Utskottet följer Arbetsförmedlingens arbete noga och utgår från att myndigheten följer upp sitt arbete för att säkerställa att det ger resultat.

I sammanhanget vill utskottet också lyfta fram och välkomna att arbetet med regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) fortgår. JiM syftar till att stärka myndigheternas arbete med jämställdhetsintegrering så att deras verksamhet ännu bättre bidrar till att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Arbetet med programmet har sedan starten utökats från 41 myndigheter till att i dag omfatta 58 myndigheter och Folkbildningsrådet. Erfarenheter från JiM-uppdrag visar att myndigheterna genom arbetet fått syn på oskäligena skillnader mellan könen. Exempel på detta är att det framkommit att resurser fördelas ojämnt mellan kvinnor och män och att det finns verksamheter som bedrivs utifrån stereotypa föreställningar utifrån kön på ett sätt som missgynnar främst kvinnor inom ramen bl.a. för myndighetsutövning.

Utskottet noterar vidare de olika riktade satsningar som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2018 som bl.a. handlar om resurser till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser särskilt riktade till utrikes födda kvinnor.

Moderaterna tar upp utformningen av föräldraförsäkringen som en faktor för nyanlända kvinnors etablering i arbets- och samhällslivet. Utskottet noterar

begränsningen av antalet dagar med föräldrapenning som personer som anländer till Sverige med barn som är äldre än ett år kan ta ut och avskaffandet av vårdnadsbidraget som några av de åtgärder som vidtagits av regeringen för att öka utrikes födda kvinnors arbetskraftsdeltagande. En begränsad rätt till föräldrapenning för äldre barn kan förväntas snabba på främst kvinnors etablering genom att risken för inlåsnings effekter därigenom minskas. Utskottet konstaterar vidare att Utredningen om en modern föräldraförsäkring lämnat sitt slutbetänkande (SOU 2017:101) och att detta nyligen har remitterats. Utredningens uppdrag har varit att göra en bred översyn av föräldraförsäkringen i syfte att föreslå åtgärder bl.a. för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden och ett jämställt föräldraskap. Utskottet kommer att följa den fortsatta beredningen av förslagen med stort intresse.

I sammanhanget bör även nämnas det långsiktiga reformprogram som regeringen presenterat för att minska segregationen. Syftet med programmet är att lyfta socialt utsatta områden och att bryta segregationsmekanismer strukturellt. En del av programmet är att minska arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor. Den nya myndigheten Delegationen mot segregation startade sin verksamhet den 1 januari 2018. Myndighetens verksamhet med reformprogrammet kommer utskottet att följa med intresse. Utskottet noterar att nästa led i regeringens arbete mot segregation är att utarbeta en strategi för att minska och motverka segregation och att denna fråga för närvarande är under beredning i Regeringskansliet.

När det gäller insatser riktade till föräldralediga, som Liberalerna tar upp, noterar utskottet att flera kommuner, ofta i anslutning till öppen förskola, erbjuder möjlighet för föräldralediga att utveckla sina kunskaper i svenska språket. Utskottet ser positivt på regeringens förslag om förbättrade möjligheter att delta i insatser för att lära sig svenska under föräldraledigheten, och att regeringen tilldelat Sveriges Kommuner och Landsting extra resurser för att arbeta med hur kommuner kan samordna exempelvis öppen förskola med språkinsatser i svenska under föräldraledigheten (se bet. 2017/18:UbU1).

I alltför stor utsträckning hamnar utrikes födda kvinnor utanför såväl arbetsmarknaden som utbildningssystemet. Utskottet välkomnar i detta sammanhang den avsikt regeringen på olika håll redogjort för att se över hur bestämmelser inom olika ersättningssystem samspelar och påverkar utrikes födda kvinnors ekonomiska förutsättningar att studera och arbeta.

Utskottet noterar också det regeringsuppdrag som Statskontoret har haft att sammanställa och utveckla kunskap om varför kvinnor som är födda utanför Europa i större utsträckning än andra står utanför arbetskraften, samt att beskriva vad som kan förbättra deras förutsättningar att delta i arbetskraften. Statskontoret lämnade en delrapport i november 2017 (dnr 2017/149-5), och slutrapporten (2018:3) överlämnades i januari 2018. Rapporterna är enligt utskottet ett viktigt kunskapsunderlag i det fortsatta arbetet på området.

Avslutningsvis vill utskottet återigen hänvisa till Arbetsmarknadsutredningen (A 2016:03) och det arbete som utredningen bedriver för att skapa

förbättrade förutsättningar för en väl fungerande arbetsmarknad. En väl fungerande arbetsmarknad är till nytta för arbetstagare och arbetsgivare, men även för samhället i stort, och den kännetecknas av en hög nivå på sysselsättningen och en produktiv användning av arbetskraften. I detta ligger enligt utskottet att kvinnors sysselsättning och arbetskraftsdeltagande måste öka, särskilt bland utrikes födda.

Utskottet kan sammantaget konstatera att regeringen bedriver ett aktivt arbete som i stort stämmer överens med den inriktning som ges uttryck för i motionerna. Med det som anförts ovan avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

De frivilliga försvarsorganisationerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om de frivilliga försvarsorganisationerna i integrationsarbetet.

Jämför reservation 17 (M, C, L, KD).

Motionen

Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna riktar i motion 2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. sitt intresse mot de frivilliga försvarsorganisationerna och pekar på den roll som dessa kan spela i integrationsarbetet (yrkande 14). Enligt partierna skulle nyanlända kunna delta i meningsfulla aktiviteter och utbildningar hos dessa organisationer och samtidigt känna att de på ett tydligt sätt kan bidra till sitt nya land.

Utskottets ställningstagande

Frivilligorganisationer har enligt utskottet en viktig funktion i samhället och utgör ett värdefullt komplement till det övriga samhällets resurser i att ge asylsökande och nyanlända ett bra mottagande.

Som framhålls i motionen har de frivilliga försvarsorganisationerna en lång historia av socialt arbete och ansvarstagande, och givetvis bör det engagemang och den kraft som finns i dessa organisationer tas till vara i möjligaste mån. Utskottet för sin del ser emellertid inte skäl till att man från statens sida skulle vidta särskilda åtgärder i den riktning som föreslås i motionen. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Samhällsinformation och samhällsorientering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om bl.a. informationsmaterial till nyanlända, innehållet i samhällsorienteringen och bättre uppföljning av frånvaro.

Jämför reservation 18 (M), 19 (SD) och 20 (M, C, L, KD) samt särskilt yttrande 9 (L).

Motionerna

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna konstaterar i motion 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att det har framkommit brister i statistiken när det gäller deltagande i samhällsorienteringen, och för att säkerställa att samhällsorientering genomförs föreslår partierna att frånvaron ska följas upp bättre än vad som är fallet i dag (yrkande 9).

I partimotion 2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. betonar Moderaterna vikten av att nyanlända, inte minst pojkar och flickor, får information och kunskap om sina rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Moderaterna föreslår att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstypning samt skyldigheter och rättigheter i Sverige (yrkande 8). Motsvarande förslag för Moderaterna fram i motion 2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. yrkande 1.

I motion 2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. betonar Moderaterna att det behövs strukturerade satsningar för att förändra de normer och värderingar som kan leda till hedersrelaterat våld och förtryck. De föreslår att ett av målen för samhällsorienteringen för nyanlända ska vara att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck (yrkande 15).

Sverigedemokraterna anför i partimotion 2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. att det ska bli obligatoriskt för samtliga som beviljas uppehållstillstånd att delta i samhällsorientering (yrkande 19). Partiet vill också utveckla utbildningens innehåll så att den ger en bra introduktion till Sverige som land, till livet i Sverige, till praktiska kunskaper om skyldigheter, rättigheter och möjligheter, såväl som till kännedom om det svenska samhällets kultur, historia och värdegrund.

Förslag som handlar om samhällsinformation till de som kommer nya till Sverige finns också i ett antal enskilda motioner.

Lotta Olsson (M) betonar i motion 2017/18:2564 vikten av information om jämställdhet till nyanlända och menar att inom samhällsorienteringen bör ämnet väga ännu tyngre än vad som är fallet i dag.

Jesper Skalberg Karlsson (M) anför i motion 2017/18:2964 att den som kommer till Sverige som nyanländ asylsökande ska informeras och orienteras om hur vårt samhälle accepterar och respekterar olikheter.

Amineh Kakabaveh (V) betonar i motion 2017/18:3186 vikten av att alla nyanlända flyktingar inte bara får lära sig svenska i sfi-undervisningen utan tidigt också får lära sig hur det svenska samhället fungerar, om svenska lagar, om demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnors och barns rättigheter (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

De senaste årens stora flyktingmottagande har ökat behovet av att ge människor som är nya i Sverige tidig och tydlig information om att leva, arbeta och bo här. Asylsökande bör så snabbt som möjligt få information om det svenska samhället, om grunderna i det svenska systemet, om jämställdhet och vad som gäller i fråga om individens rättigheter och skyldigheter. För många människor som kommer till Sverige innebär det en stor omställning att etablera sig i arbets- och samhällslivet, och det är viktigt att samhället erbjuder relevant stöd i denna process.

Moderaterna och Sverigedemokraterna tar i sina motioner upp innehållet i den lagreglerade samhällsorienteringen. Utskottet kan konstatera att regeringen nyligen har gett Länsstyrelsen i Jönköpings län i uppdrag att se över samhällsorienteringen (A2018/00335/I). Länsstyrelsen ska se över och revidera det nationellt framtagna utbildningsmaterial som används inom samhällsorienteringen inom kommunerna. Materialet ska enligt uppdraget på ett tydligare sätt än i dag synliggöra de normer och värderingar som kommer till uttryck genom lagar och regler samt hur det svenska samhället är organiserat. Länsstyrelsen ska också se över hur man kan säkerställa kvaliteten i utförandet av samhällsorienteringen.

I uppdraget ingår också att se över i vilken utsträckning det befintliga utbildningsmaterialet används och kompletteras med regionalt eller lokalt framtaget stödmaterial och diskussionsunderlag. Länsstyrelsen ska även lämna förslag till ett nationellt stödmaterial som riktar sig till anställda inom offentligfinansierade verksamheter som i sitt dagliga arbete möter nyanlända och hanterar frågor som rör normer och värderingar samt hur materialet kan tillgängliggöras. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska redovisa uppdraget senast den 31 maj 2018. Utskottet ser med intresse fram emot att ta del av resultatet av detta arbete.

Sverigedemokraterna vill se att samhällsorienteringen görs obligatorisk, och som det får förstås ska detta gälla alla som beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Som nämnts tidigare i detta betänkande beslutade riksdagen under förra året att anta ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Förutom en omläggning av Arbetsförmedlingens arbete med etableringen av nyanlända innebär det nya regelverket att lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ändrats så

att målgruppen utvidgats till alla nyanlända invandrare som har fyllt 18 men inte 65 år, har beviljats uppehållstillstånd och är folkbokförda i en kommun.

Jämfört med tidigare regelverk innebär utvidgningen av målgruppen att även nyanlända i åldern 18–19 år som av någon anledning inte går i gymnasieskola omfattas. Kommunernas skyldighet att erbjuda samhällsorientering gäller även för nyanlända som har påbörjat samhällsorienteringen och fyller 65 år innan den slutförts samt i de fall en nyanländ har anmält sig för att delta i denna och fyller 65 år efter anmälan men innan samhällsorienteringen påbörjats. I likhet med vad regeringen anförde i budgetpropositionen för 2018 anser utskottet att målgruppen för samhällsorientering främst bör utgöras av personer i arbetsför ålder som ska etableras långsiktigt i arbets- och samhällslivet. Målgruppen för samhällsorientering bör därför inte utvidgas utöver vad som beslutats.

När det gäller annan samhällsinformation, dvs. sådan som ligger utanför den samhällsorientering som varje kommun ska erbjuda enligt lagen om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare, instämmer utskottet principiellt i det som anføres av bl.a. Moderaterna om vikten av att informera den som kommer ny till Sverige om den svenska synen på bl.a. mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck.

Med ambitionen att göra det möjligt för fler att få del av samhällsinformation redan under asyltiden har regeringen, som utskottet redan nämnt i avsnittet Insatser under asyltiden, fattat beslut om att öppna för kommuner och kommunalförbund att kunna söka och ta del av statsbidrag för tidig information om det svenska samhället på samma villkor som organisationer i det civila samhället. Utskottet välkomnar detta och kommer med intresse att följa utvecklingen på området. Utskottet noterar också att i det ovannämnda uppdraget till Länsstyrelsen i Jönköpings län ingår att lämna förslag till ett nationellt stödmaterial som kan användas av dem som i sitt dagliga arbete möter nyanlända och hanterar frågor som rör normer och värderingar.

Utskottet vill i sammanhanget hänvisa till att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor haft i uppdrag att, i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen UMO, ta fram en digital plattform med information på relevanta språk om hälsa och jämställdhet för nyanlända barn och unga. Det våldsförebyggande arbete som regeringen i och med detta uppdrag avser att stärka handlar delvis om att förändra stereotypa könsnormer som kopplar samman maskulinitet och våld. Som ett resultat av detta uppdrag öppnade den digitala plattformen youmo.se i april 2017.

Utskottet noterar också webbportalen informationsverige.se, som är länsstyrelsernas gemensamma portal för samhällsinformation och som fungerar som informationskanal för nyanlända kvinnors och mäns etablering samt för asylsökande m.fl. Specifikt ska webbplatsen vara ett verktyg för individen och för aktörer som bedriver verksamhet för bl.a. nyanlända och/eller asylsökande. Webbplatsen har funnits sedan 2010 och förvaltas och utvecklas av länsstyrelserna genom Länsstyrelsen i Västra Götalands län, i samråd och med

delfinansiering från Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Under 2016 registrerades drygt 1,8 miljoner sidvisningar, vilket är en ökning med 80 procent jämfört med 2015.

När det gäller Moderaternas, Centerpartiets, Liberalernas och Kristdemokraternas motionsyrkande om behovet av förbättrad uppföljning av frånvaron när det gäller deltagande i samhällsorienteringen noterar utskottet att länsstyrelserna ska följa upp samhällsorienteringen och varje år lämna en redovisning till regeringen (se förordningen [2010:1138] om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare). Varje kommun ska lämna länsstyrelsen de uppgifter som behövs för uppföljningen. Det kan vidare noteras att det i länsstyrelsernas redovisningar till regeringen förs resonemang om brister i statistiken och vad dessa kan bero på, samt att det pågår ett arbete för att säkerställa en tillförlitligare statistik. Utskottet, som förutsätter att regeringen följer frågan noga, bedömer inte att det finns skäl för riksdagen, i varje fall inte i nuläget, att ta något initiativ i denna fråga.

Sammantaget konstaterar utskottet att regeringen bedriver ett aktivt arbete när det gäller att förse den som kommer ny till Sverige med relevant information. Det bör också noteras att det i Mottagandeutredningens uppdrag ingår att se över hur ett system med tidiga insatser för asylsökande kan utformas. Detta arbete bör inte föregripas.

Med det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Insatser under asyltiden, punkt 1 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt avslår motion

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 3, 21 och 24.

Ställningstagande

Sverige är ett land fullt av möjligheter. Vi tror att kraften att göra något bra med sitt liv och att göra rätt för sig finns hos alla. I Sverige ska det vara lätt att jobba och göra rätt för sig. Men Sverige är ingen kravlös gemenskap. Inom ramen för integrationen behöver vi ställa betydligt tydligare krav på den som kommit till Sverige för att bygga sig ett nytt liv här. Det gäller framför allt vikten av att lära sig svenska språket, att göra sig anställningsbar och att komma i egen försörjning. Att skapa förutsättningar för att fler snabbare ska komma in på arbetsmarknaden är centralt för integrationen. Samtidigt är integration betydligt mer än bara ett jobb. En viktig del är att anpassa sig efter det svenska samhället och de normer och värderingar som gäller här.

Den första tiden i Sverige måste tas till vara. Vi anser att undervisning i svenska språket bör ges från dag ett och att arbetet för att samhällsorienteringen ska genomföras redan under asyltiden ska prioriteras. För att underlätta detta bör Migrationsverket arbeta som i Norge där motsvarande myndighet ställer krav på att t.ex. språkundervisning och samhällsorientering ska finnas tillgänglig och genomföras på asylboendena. För att tillgodose olika yrkesgruppers behov i svenskundervisningen vill vi även att Migrationsverket ökar jobbfokus i placeringen av asylsökande.

Vi delar inte utskottets uppfattning vare sig om att regeringen vidtagit tillräckliga åtgärder eller om att Mottagandeutredningens förslag bör inväntas. Det behövs fler och snabbare åtgärder.

Vi anser att regeringen bör verka för dels att undervisning i svenska språket ges från dag ett i Sverige, dels att arbetet för att samhällsorienteringen ska genomföras redan under asyltiden prioriteras i enlighet med vad vi anfört ovan.

2. Insatser under asyltiden, punkt 1 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 21 och 24 samt avslår motionerna

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Sänkta trösklar för arbete, företagande och nyanställning är bland det viktigaste för att bryta den tudelade svenska arbetsmarknaden. Men detta kommer enligt Centerpartiet inte att räcka. När det gäller nyanlända krävs omfattande insatser för att öka kunskaper och kompetens, att bättre ta till vara den kompetens som redan finns och att komplettera kunskap så att den passar bättre på svensk arbetsmarknad.

Jag delar inte utskottets uppfattning vare sig om att regeringen vidtagit tillräckliga åtgärder eller om att Mottagandeutredningens förslag bör inväntas. Det behövs fler och snabbare åtgärder.

Jag anser att regeringen bör utreda hur en grundutbildning för nyanlända, även för ensamkommande i gymnasieåldern, med utökad samhällsorientering, föräldraskapsutbildning och hälsoundersökning tidigt i asylprocessen kan genomföras. Utbildningen ska vara obligatorisk såtillvida att man får nedsatt dag ersättning om man inte deltar.

Vidare anser jag att regeringen ytterligare bör verka för att låta asylsökande påbörja språkstudier under asylprocessen i större utsträckning än i dag.

3. Tidig kompetenskartläggning, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Fredrik Christensson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7 och
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringens politik präglas av en tydlig brist på konkreta reformer för jobb och integration, en ovilja att se problemen med utanförskap och för få vägar in till arbetsmarknaden. Det behövs enligt vår mening ett tydligare fokus på jobb från första dagen man kommer till Sverige. Handläggningstiden i asylärenden är fortfarande för lång. Det rör sig om många månader och i vissa fall år. Tidiga insatser är därför helt nödvändiga. Vi vill att det ska ske en kompetenskartläggning direkt när man kommer till Sverige. På så sätt kan den asylsökande få en snabb uppfattning om hur hans eller hennes utbildningsbakgrund och erfarenheter står sig på arbetsmarknaden. Han eller hon kan också få råd, t.ex. om hur man gör för att få en utbildning eller yrkeskunskap från hemlandet värderad.

Liksom utskottet välkomnar vi visserligen det arbete som bedrivs inom Arbetsförmedlingen för att erbjuda kompetenskartläggningar under asyltiden. Vi menar dock till skillnad från utskottet att detta inte är tillräckligt. Fortfarande dröjer det i många fall för länge innan en kompetenskartläggning blir aktuell. Kompetenskartläggningen måste enligt vår mening göras i direkt anslutning till att man anlant till Sverige och sökt asyl.

Vi anser med det anförda att regeringen bör verka för att kompetenskartläggningar verkligen görs från dag ett under asyltiden.

4. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 15 och 16 samt
avslår motionerna
2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkandena 7 och 8,
2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S),
2017/18:1816 av Hanna Westerén (S),

2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 9 och 21,
2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M),
2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,
2017/18:3461 av Ida Drougge (M) yrkandena 1–3,
2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD),
2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),
2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

Den 1 september 2017 fanns nära 90 000 inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, och de flesta av dessa väntade på slutliga asylbeslut. Den som är inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem bor antingen i ett av Migrationsverkets boenden, i en lägenhet som Migrationsverket hyr eller i en bostad som han eller hon har ordnat på egen hand.

Många kommuner runt om i landet står fortfarande inför en svår situation när det gäller att, då behov finns, ordna bostäder till nyanlända, dvs. asylsökande som har beviljats uppehållstillstånd och deras anhöriga.

Det är enligt vår mening rimligt med en inbromsning vad gäller utflyttning från Migrationsverkets boenden till de kommuner som har störst problem att ordna lämpliga bostäder för nyanlända. Det är också rimligt att kommuner som inte klarar att ta fram bostäder till nyanlända ges möjlighet att betala för en plats på ett av Migrationsverkets boenden för en viss period.

Till skillnad från utskottet anser vi att regeringen bör vidta åtgärder redan nu, i avvaktan på Mottagandeutredningens förslag och den kommande beredningen av dessa.

Vi anser därför att regeringen bör dels verka för en inbromsning av utflyttningen av nyanlända från Migrationsverkets boenden till kommuner som så vill, dels verka för att ge kommuner som inte får fram bostäder möjlighet att betala för en plats på ett av Migrationsverkets boenden.

5. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 20,

bifaller delvis motionerna

2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD) och

2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) samt avslår motionerna

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkandena 7 och 8,

2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S),

2017/18:1816 av Hanna Westerén (S),

2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 9 och 21,

2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M),

2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,

2017/18:3461 av Ida Drougge (M) yrkandena 1–3,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 15 och 16 samt

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna var ensamma om att motsätta sig den s.k. bosättningslagen, en lag som i dag tvingar kommuner att ta emot nyanlända invandrare på anmodan av Migrationsverket. Det är vår mening att Sverige snarast bör återgå till ett system där kommuner själva frivilligt tecknar avtal om mottagande. Den tvingande lagstiftningen är ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. Dessutom är det vår mening att endast kommunerna själva kan avgöra sina förutsättningar för ett välfungerande mottagande. Att påtvinga kommuner ansvar för fler nyanlända än de anser sig förmå riskerar kommunernas ekonomi och samhällsstruktur, samtidigt som risken för motsättningar mellan kommuninvånare och de nyanlända ökar. Visar det sig att antalet platser inte räcker till samtliga som beviljas uppehållstillstånd bör Migrationsverket fortsätta att ansvara för boendet till dess att situationen ändras.

Med hänvisning till det vi anfört ovan anser vi att regeringen bör återkomma med förslag om frivilligt flyktingmottagande i kommunerna och att man i fortsättningen bör värna enskilda kommuners självbestämmanderätt när det gäller flyktingmottagande genom avtal med Migrationsverket.

6. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 9 och 21 samt avslår motionerna
2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkandena 7 och 8,
2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S),
2017/18:1816 av Hanna Westerén (S),
2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M),
2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,
2017/18:3461 av Ida Drougge (M) yrkandena 1–3,
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD),
2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),
2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

För att på ett bra sätt kunna hantera situationer när många människor söker sig till Sverige krävs en hög beredskap. När det gäller ankomstkommuner behövs en möjlighet att fördela ansvaret för det första mottagandet jämnare än vad dagens ordning tillåter. Jag anser att regeringen bör återkomma med förslag om hur fler kommuner ska kunna fungera som ankomstkommuner vid särskilt ansträngda situationer.

Övergången från 17 år till vuxen är ett stort steg, med stor betydelse för både livssituation och rättigheter för asylsökande ensamkommande. På 18-årsdagen försvinner rätten till god man, och den unge tvingas flytta från boendet för ensamkommande till ett boende för vuxna. Flytten till nytt boende kan ibland innebära att de hamnar i en annan kommun, i vissa fall långt bort från tidigare bostadsort, vilket innebär att de rycks upp från det sammanhang de skapat och från den plats där de börjat etablera sig. Det innebär också en risk att man tvingas lämna den skola man går i och ett ovälkommet avbrott i studierna. Vänsterpartiet har i förhandlingar med regeringen fått igenom en satsning i budgetpropositionen för 2018 för att kommunerna ska få resurser för att kunna låta ensamkommande barn stanna kvar där de bor även efter 18-årsdagen. Detta är ett mycket viktigt steg som underlättar för många ensamkommande barn. Samtidigt behövs en översyn av placeringen av ensamkommande för att göra den mer långsiktig.

Vänsterpartiet vill se en mjukare övergång från 17 år till vuxen som gör förändringen lite lättare att hantera. Hur en sådan lösning skulle kunna se ut bör utredas närmare, med fokus på ensamkommande i åldern 18 till 21 år. En sådan utredning bör exempelvis behandla folkhögskolornas roll, boendeform, möjligheten att använda stödboenden som övergångslösning, hur boenden kan ha mer ändamålsenlig åldersindelning, en långsiktig placering av ensamkommande och asylsökande samt hur rätten till en kontaktperson kan stärkas när den gode mannens uppdrag upphör. Förslagen i en sådan utredning måste

utgå från individens behov och lämna stort utrymme för de ensamkommande att själva styra över sin situation. Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning om övergången från 17 år till att bli vuxen utifrån beskrivningen ovan.

7. Mottagande och bosättning av nyanlända invandrare, punkt 3 (KD)

av Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 13 och
avslår motionerna
2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkandena 7 och 8,
2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S),
2017/18:1816 av Hanna Westerén (S),
2017/18:1937 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 9 och 21,
2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M),
2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M),
2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 2,
2017/18:3461 av Ida Drougge (M) yrkandena 1–3,
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD),
2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

Hemutrustningslånet är ett erbjudande för nyanlända och kan användas för att köpa möbler och exempelvis husgeråd. Lånet är amorteringsfritt i två år men löper med ränta från första utbetalningsdagen. Räntan är avdragsgill i deklarationen. Efter de två åren ska lånet börja betalas tillbaka.

Erfarenheten är att allt fler söker lånet, i takt med det stora antalet nyanlända som får kommunplacering och bostad. I mars 2017 sänktes maxbeloppet för ett enpersonshushåll från 15 000 till 10 000 kronor samt från 20 000 till 15 000 kronor för hushåll bestående av två vuxna. Beroende på hur många barn hushållet har finns möjlighet att låna upp till maxbeloppet 35 000 kronor för en familj med fem barn.

Problemet med hemutrustningslånet är att arbetsmarknadsetableringen för de flesta inte sker på två år utan dröjer betydligt längre. Följden märks i form

av tusentals ärenden hos kronofogden. Låntagare uppger att de vid låne-tecknandet inte förstod vad de gav sig in på. Centrala Studiestödsnämnden (CSN) har med uppsökande verksamhet kunnat reducera skulderna till kronofogden, men likväl innebär hemutrustningslånen för många en skuldfälla. Regeringen identifierade i budgetpropositionen för 2017 ett behov av att se över kostnaderna för hemutrustningslån och meddelade då att den avsåg att se över regelverket. Följaktligen sänktes maxbeloppet för enpersonshushåll och tvåpersonshushåll.

Jag anser att regeringen bör vidta åtgärder för att utvärdera effekterna av sänkningen när det gäller om det främjat andelen lån som betalas innan de förfaller.

När det i övrigt gäller frågor om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare som utskottet behandlar i detta avsnitt, vill jag särskilt uppmärksamma att det är angeläget att motverka asylsökandes trångboddhet. För att förhindra att asylsökande och nyanlända väljer trångbott eget boende vill Kristdemokraterna skärpa kraven på dem som väljer eget boende, s.k. EBO. Detta förslag bereds för närvarande av socialförsäkringsutskottet.

8. Ansvaret för etableringen, punkt 4 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10 och avslår motion

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Etableringstiden måste enligt Moderaternas mening användas på ett betydligt effektivare sätt. Arbetsförmedlingen har i dag helhetsansvar för etableringsinsatserna, men myndigheten har konstaterade stora brister, och de uppvisade resultaten är inte tillfredsställande. De kommuner som vill bör därför kunna ta över ansvaret för integrationen av nyanlända från Arbetsförmedlingen. Staten och Arbetsförmedlingen, på sikt dess ersättare, ska ha kvar ansvaret i de kommuner som inte vill eller har möjlighet att ta över ansvaret för integration av nyanlända.

Till skillnad från utskottet anser vi inte att det nyligen införda regelverket för etableringsinsatserna utesluter att det kan behöva vidtas ytterligare

åtgärder. Vi delar inte heller utskottets uppfattning att Arbetsmarknadsutredningens förslag och beredningen av dessa bör avvaktas. Vi menar att det behövs åtgärder nu och anser att regeringen bör verka för att kommuner som så vill ska ha möjlighet att ta över ansvaret för etableringen från Arbetsförmedlingen.

9. Ansvaret för etableringen, punkt 4 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkande 17 och
avslår motion

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Första linjen i asylmottagandet är Sveriges kommuner. Det är på asylboenden, i familjehem, på förskolor och grundskolor, sfi-undervisning, vårdcentraler och HVB-hem som mottagandet sker i praktiken. Många kommuner och landsting har en pressad situation och kämpar mot kostnadsökningar, stelbenta regler och fyrkantiga byråkratier för att kunna uppfylla vad som förväntas och krävs av dem.

Landets kommuner är i behov av en större långsiktighet i sitt arbete. Centerpartiet vill därför att etableringsreformen dras tillbaka samtidigt som kommunerna övertar uppdraget att ta emot asylsökande. Syftet är att man redan under asyltiden ska kunna initiera etableringen lokalt. På detta sätt kan kommunerna skaffa sig ett inflytande över anläggningsboendena som man hittills inte haft. Behovet av en bättre dialog mellan myndigheter och kommuner är fortfarande stort.

Etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, har inte lett till de förbättringar som var syftet. Trots högre kostnader har andelen i arbete inte ökat. Etableringen på arbetsmarknaden är fortfarande på en låg nivå. Arbetsförmedlingens misslyckande gör det nödvändigt att återigen ge kommunerna ansvaret för de nyanländas etablering. Centerpartiet föreslår därför att etableringsreformen dras tillbaka och att kommunerna får ansvaret för etableringen.

Med det anförda anser jag att regeringen bör se över hur ansvaret för etableringen av nyanlända kan flyttas till kommunerna.

10. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (S, MP, V)

av Annelie Karlsson (S), Patrik Björck (S), Marco Venegas (MP), Ali Esbati (V), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S), Serkan Köse (S) och Jasenko Omanovic (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8,

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8 och

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi kan konstatera att regeringen sedan den tillträdde har bedrivit ett aktivt och målmedvetet arbete på bred front för att fler nyanlända kvinnor och män ska komma i arbete eller studier snabbare. Det är glädjande att regeringens förda politik har gett resultat. Enligt Arbetsförmedlingens återrapporter till regeringen har tiden för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden minskat och trenden tycks vara en kortare etableringstid än tidigare. Statistiken visar också att sysselsättningen för utrikes födda ökat under mandatperioden (Statistiska Centralbyrån, Arbetskraftsundersökningarna).

Arbetet med att få fler nyanlända i arbete eller studier måste fortsätta. För att öka effektiviteten i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag har det tidigare regelverket ersatts med ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, etableringsprogrammet. Det nya regelverket innebär, som utskottet anför, att nyanlända liksom andra arbetssökande vid Arbetsförmedlingen numera omfattas av tydliga krav på att ta del av insatser som bedöms leda till arbete.

Vidare konstaterar vi att regeringen samtidigt med det nya etableringsprogrammet införde en utbildningsplikt för nyanlända. Utbildningsplikten innebär att nyanlända som tar del av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, och som bedöms vara i behov av utbildning för att få ett arbete, kan anvisas att söka eller ta del av utbildning. Den som kan jobba ska jobba, men den som behöver utbildning för att komma i arbete ska ta del av utbildning.

Vi instämmer i utskottets övergripande bedömning att rätten till etableringsersättning bör vara villkorad av ett aktivt deltagande i anvisade insatser. Vi välkomnar därför att nyanlända som är inskrivna i etableringsprogrammet omfattas av ett åtgärdssystem, i likhet med andra arbetssökande. Enligt detta åtgärdssystem kan deltagare varnas eller stängas av från sin ersättning under en kortare eller längre tid.

Vi kan konstatera att det nya regelverket innebär en genomgripande reformering av Arbetsförmedlingens arbete med nyanländas etablering och att det ställer betydligt tydligare krav på individen än tidigare. Vi menar att det nya etableringsprogrammet ligger väl i linje med motionsönskemålen och har svårt att förstå hur man redan nu kan ta ställning till att regeringen skulle vidta ytterligare åtgärder. Vi utgår från att regeringen noga kommer att följa utvecklingen på området och att den är öppen för att vid behov överväga ytterligare åtgärder när det nya regelverket varit på plats ett tag.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl för något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

11. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 19–21 och
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och
avslår motionerna
2017/18:563 av Anna Hagwall (-),
2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkande 11,
2017/18:1970 av Lars Beckman (M),
2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 5 och 10,
2017/18:3045 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,
2017/18:3226 av Michael Svensson (M),
2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 1,
2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 2,
2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 19 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

En del av svaret på integrationsfrågan stavas enligt Moderaterna entreprenörskap, inte minst i fråga om kvinnor där dessa utgör nyckeln till försörjning för sig själva och deras familjer. Det finns i dag projekt som lyckats med att bryta utanförskap för kvinnor som stått långt ifrån arbetsmarknaden. Vi behöver bättre ta vara på dessa erfarenheter och där det är möjligt växla upp dem till nationella strategier för att kunna bryta utanförskapet. I detta arbete spelar

relevanta myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket en avgörande roll för att öppna fler vägar till entreprenörskap. Vi anser att regeringen bör verka för att våra myndigheter arbetar aktivare med integrationsspår för företagande, inte minst med ett särskilt fokus på nyanlända kvinnor.

Företagande är en väg för många utrikes födda in på arbetsmarknaden. Vi vill se över hur nyanlända i ett tidigt skede kan ges introduktion och vägledning i hur man startar och driver företag. Mentorskap är ett viktigt verktyg, och vi anser att regeringen bör stödja utarbetandet av en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap.

Egenanställning är en många gånger outnyttjad möjlighet att snabbt komma i arbete och pröva entreprenörskap, inte minst inom ramen för den växande delningsekonomin. Den egenanställda är anställd i ett egenanställningsföretag men verkar i praktiken som entreprenör och styr sin egen verksamhet. Denna verksamhetsform passar väl för den som vill utveckla sitt entreprenörskap men av olika anledningar inte är beredd att starta egen firma. Brist på insatskapital, en oprövad affärsidé eller att man helt enkelt vill fokusera på arbetsuppgiften och slippa kringliggande administration kan vara anledningar till att välja egenanställningsformen. Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder i syfte att lyfta fram egenanställning som ett verktyg för nyanlända att komma in i arbete och entreprenörskap.

Det är i dag inte ovanligt att människor under etableringen flyttar mellan olika kommuner. För att åstadkomma bättre kvalitet och få kontinuitet i insatserna menar vi att regeringen bör vidta åtgärder så att full etableringsersättning till nyanlända villkoras mot att man under den tid etableringen pågår blir kvar i den kommun man anvisats eller själv valt.

När det i övrigt gäller frågor om nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet, som utskottet behandlar i detta avsnitt, vill vi avslutningsvis hänvisa till Moderaternas budgetförslag för 2018 där vi bl.a. har förslag om att statens ansvar för etableringsuppdraget förlängs till tre år och att alla nyanlända i Sverige ska omfattas av en integrationsplikt. Dessa förslag behandlades inom ramen för 2018 års budget (bet. 2017/18:AU1). Vi har en annan syn på regeringens budgetsatsningar än den som utskottet ger uttryck för.

12. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna
2017/18:563 av Anna Hagwall (-),
2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S),
2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkande 11,
2017/18:1970 av Lars Beckman (M),
2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 5 och 10,
2017/18:3045 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,
2017/18:3226 av Michael Svensson (M),
2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 1,
2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 19–21,
2017/18:3591 av Ulf Kristeresson m.fl. (M) yrkande 13,
2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 2 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

För många kvinnor som kommer hit från andra länder kan företagande vara den enda möjligheten att få ett jobb. Många kvinnor kan inte de uppbyggda systemen som finns för att stödja kvinnors företagande och behöver extra stöd och hjälp. Därför behövs en särskild satsning på kvinnor med utländsk bakgrund för att de lättare ska kunna välja företagande som ett sätt att få ett jobb.

De största hindren för de flesta i invandrare som vill starta företag är kontakter med finansiärer och kapitalanskaffning. De nya svenskarna har helt enkelt inte samma förutsättningar. Att då vara kvinna och samtidigt invandrare i Sverige minskar med andra ord chansen att få finansiering betydligt.

Trots dessa svårigheter finns det i dag mer än 90 000 invandrarägda företag i Sverige, vilka sysselsätter mer än 350 000 människor. Nästan vart fjärde jobb i privat sektor skapas i företag som drivs av utrikesfödda, detta trots att de bara står bakom vart sjunde företag. Invandrarägda företag finns representerade inom flera sektorer i det svenska näringslivet. Många utrikes födda skulle kunna och vilja driva företag men vet inte hur.

Jag anser med det anförda att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget.

När det i övrigt gäller frågor om nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet, som utskottet behandlar i detta avsnitt, vill jag hänvisa till att Centerpartiet i sitt budgetförslag för 2018 bl.a. gjort en särskild satsning på validering och föreslagit att en jobbstimulans införs i etableringsersättningen. Dessa förslag behandlades inom ramen för 2018 års budget (bet. 2017/18:AU1). Jag har en annan syn på regeringens budgetsatsningar än den som utskottet ger uttryck för.

13. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (L)

av Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 5 och 10 samt avslår motionerna

2017/18:563 av Anna Hagwall (-),

2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S),

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkande 11,

2017/18:1970 av Lars Beckman (M),

2017/18:3045 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3226 av Michael Svensson (M),

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 1,

2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 19–21,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13,

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 2,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 19 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

Liberalerna utgår från varje människas potential och egna ansvar och att alla vill anstränga sig för att bli en del av vårt land. Därför fokuserar Liberalerna på en arbetsmarknad som öppnas för fler, en skola som ger alla barn förutsättningar att klara kunskapsmålen samt en välfungerande bostadsmarknad. Men det räcker inte.

Liberal integrationspolitik handlar också om att befästa de liberala och demokratiska värderingar som präglar vårt land. Ingen människa ska av sin omgivning hindras att utöva de självklara rättigheter och möjligheter som gäller lika för alla i hela landet. Vi kan aldrig acceptera framväxten av parallellsamhällen. Staten måste i större utsträckning träda fram och försvara individens frihet. Jag anser med det anförda att regeringen bör föra en integrationspolitik med fokus på jobb, skola och bostäder, som stärker individen och motverkar parallellsamhällen.

Alltför ofta har politiker fokuserat på att välkomna människor initialt, men duckat för att detta kräver reformer av t.ex. arbets- och bostadsmarknaden. Vår arbetsmarknad måste öppnas för fler, annars riskerar generationer att hamna i utanförskap. Människor med låg utbildning och svag förankring i det svenska samhället måste få realistiska chanser att få jobb. Praktik är en viktig väg in

på arbetsmarknaden, och det finns all anledning att möjliggöra praktik som löper i ett år i stället för dagens sex månader. Jag anser att regeringen bör se till att det blir möjligt att anordna praktikplatser som löper i ett år.

Liberalerna utgår från varje människas potential och egna ansvar och att alla vill anstränga sig för att bli en del av vårt land. Samhällets förväntningar ska vara tydliga, och jag anser därför att regeringen bör verka för att varje människa möts av en förväntan från samhället om egen försörjning.

Även frågan om att nå resultat när det gäller etableringsinsatser måste lyftas och bör på samma sätt som närvaro kunna kopplas ihop med ersättningen. Att t.ex. endast närvara vid sfi-studier bör enligt Liberalernas mening inte räcka, utan krav på studieresultat bör kunna ställas utifrån individuella förutsättningar. Det är t.ex. inte rimligt att en individ tackar nej till erbjudet arbete med hänvisning till studier om personen i fråga efter ett antal månader inte påvisar studieresultat. Jag anser att regeringen bör vidta åtgärder så att Arbetsförmedlingen kan ställa tydligare krav avseende resultat, och att erbjudet arbete eller praktik inte ska kunna nekas om man inte visar framsteg i språkkunskaperna efter sex-åtta månaders studier.

14. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (KD)

av Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19 och
avslår motionerna

2017/18:563 av Anna Hagwall (-),

2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S),

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP) yrkande 11,

2017/18:1970 av Lars Beckman (M),

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1, 4, 5 och 10,

2017/18:3045 av Sofia Fölster (M) yrkande 1,

2017/18:3226 av Michael Svensson (M),

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 1,

2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 19–21,

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Kristdemokraternas utgångspunkt för integrationspolitiken är att ge människor förutsättningar att ta ansvar för sitt eget liv. De människor som kommer till vårt land som skyddssökande, arbetskraftsinvandrare eller av andra anledningar ska så snabbt det är möjligt ges verktyg att delta i samhällsgemenskapen. Staten ska medverka till att underlätta och skapa förutsättningar, men inte ta över människors egen drivkraft eller ta kontroll över människors liv.

Trots de stora utmaningar vi nu ser levererar regeringen få svar. Sverige behöver en politik för fler jobb, fler bostäder och bättre skola. Regeringens politik verkar dock i motsatt riktning. Den företagarfientliga politik som regeringen driver riskerar snarast att minska antalet jobbtillfällen för nyanlända. Inom arbetsmarknadspolitik finns också mycket att önska, då regeringen förlitar sig på en gammaldags struktur kring arbetsmarknadsåtgärder i offentlig sektor, såsom statliga beredskapsjobb och extratjänster. Dessutom ser inte regeringen behovet av att reformera och förnya Arbetsförmedlingen. Här behövs en ökad flexibilitet, och utmaningarna är många för att få denna myndighet att fungera i modern tid. De som drabbas hårdast av den nuvarande situationen är de nyanlända som riskerar att fastna i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap.

En integrationspolitik som utgår från att göra människor bidragsberoende i stället för att de ska delta på arbetsmarknaden fungerar inte och undergräver migrationspolitikens legitimitet.

Jag anser med det anförda att regeringen bör lägga om politiken så att deltagandet på arbetsmarknaden för utrikes födda ökar. Det krävs politiska förslag som gör det möjligt för fler nyanlända kvinnor och män att få ett arbete, som förbättrar situationen på bostadsmarknaden, som gör mottagandet bättre och som långsiktigt gör integrationspolitiken effektivare.

15. Nyanlända kvinnors etablering, punkt 7 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 7 och

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18 och

avslår motionerna

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 11–13,

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,
2017/18:3487 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 15 samt
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11.

Ställningstagande

Utrikes födda kvinnor har en svag ställning på arbetsmarknaden, med en hög risk för bidragsberoende. Att gapet mellan inrikes och utrikes födda kvinnor är så stort är en av Sveriges största jämställdhetsutmaningar.

Störst svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden har flyktingar och deras anhöriga. I denna grupp har kvinnorna överlag en lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och sämre hälsa än männen. Det gör att de har sämre förutsättningar än män att arbeta. Kvinnorna tar också det största ansvaret för hem- och familjeliv, vilket försenar viktiga åtgärder som behövs för att få ett jobb. Kvinnor gör oftare än män avbrott i etableringsinsatser på grund av uttag av föräldrapenning och väntan på förskoleplats för barnen.

Att skapa förutsättningar för att fler snabbare ska komma in på arbetsmarknaden är centralt för integrationen. Långa tider av frånvaro från arbetsmarknaden, exempelvis genom att kombinera bidrag och föräldrapenning på grundnivå, leder till att trösklarna till jobb blir allt högre och risken för långvarigt utanförskap ökar. Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor.

När det gäller nyanlända kvinnors deltagande på arbetsmarknaden anser Moderaterna vidare att föräldraförsäkringen bör moderniseras. En viktig del i detta är att stärka arbetslinjen i försäkringen. Vi hänvisar här till våra ställningstaganden i betänkande 2017/18:SfU3. Moderaterna ser också behov av reformer när det gäller försörjningsstödet. För att underlätta för utrikes födda kvinnor att ta steget in på arbetsmarknaden bör aktivitetskraven i försörjningsstödet omfatta fler. Uppsökande verksamhet, t.ex. hembesök hos den som är i behov av försörjningsstöd, är ett annat verktyg som vi anser bör användas. Dessa frågor bereds av socialutskottet.

Kvinnor och män ska självklart behandlas lika av myndigheterna här och få hjälp i lika stor utsträckning. Men så är inte alltid fallet i dag. I Migrationsverkets asylprocess har det inte sällan varit mannen i ett gift eller sammanboende par som har varit i fokus för myndighetens åtgärder. Det är han som fått kallelser. Hans asylskäl har utretts utförligare. Det har också förekommit att den dagersättning som Migrationsverket betalar ut har gått till mannen i familjen, som också är den som haft hand om det enda bankkortet.

Det är i dag en mindre andel kvinnor än män som deltar i arbetsmarknadsutbildning och i praktik under etableringstiden. Det är även en mindre andel kvinnor som har nystartsjobb. Målet måste vara att kvinnor och män får samma tillgång till bra insatser. Det kan uppnås genom t.ex. mer uppsökande verksamhet, riktad till kvinnor, av Arbetsförmedlingen eller genom mer samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och företag med många kvinnor.

Problemen är uppmärksammade av Arbetsförmedlingen och Migrationsverket.

Ytterst är det regeringens ansvar att komma till rätta med de brister som finns, och vi anser därmed att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheterna.

16. Nyanlända kvinnors etablering, punkt 7 (L)

av Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 11–13,

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 14 och 15 samt

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11 och

avslår motionerna

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 7,

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M) yrkande 2,

2017/18:3487 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C) och

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18.

Ställningstagande

En av Sveriges allra största utmaningar är integrationen. Liberalerna anser att det är beklagligt att den nya målstruktur för jämställdhetspolitiken som den nuvarande regeringen infört inte är utformad på ett sätt som lyfter fram de alarmerande skillnaderna mellan könen vad gäller nyanländas möjligheter att etablera sig i det nya landet. Skillnaderna syns på alla samhällsområden, från skola till arbetsmarknad, från föräldraskap till pensioner.

I över hundra år har liberaler kämpat för kvinnans frigörelse. Det har handlat om rösträtt, rätten till utbildning, egen försörjning och rätten till sin egen kropp – helt enkelt rätten att välja sitt eget liv. En självklar del av Liberalernas integrationspolitik är därför att vara kompromisslösa när det gäller kampen för jämställdhet och individens frihet. Vi viker inte undan för vare sig självutnämnda moralväktare eller vänsterns kulturrelativism.

I Sverige förvärvsarbetar kvinnor i hög utsträckning. Men alltför många utrikes födda kvinnor, framför allt de som kommer som asylsökande eller anhöriginvandrare, saknar i dag jobb och egen lön. Flera av transfererings- och stödsystemen skapar inlåsnings effekter, vilket håller kvar många kvinnor i hemmet och i bidragsberoende.

Utrikes födda män kommer snabbare in på arbetsmarknaden än utrikes födda kvinnor. Det tar nio–elva år från mottagande tills hälften av kvinnorna har etablerat sig på arbetsmarknaden. För män är motsvarande siffra tre–sju år. En viktig orsak är att nyanlända kvinnor i mindre omfattning än män deltar i olika arbetsförberedande insatser. De registreras senare hos Arbetsförmedlingen och påbörjar sfi senare än män. Ju längre tid det tar innan en person är inskriven hos Arbetsförmedlingen, desto mer försenas inträdet på arbetsmarknaden.

Även utrikes födda kvinnor ska i högre utsträckning få en egen lön att leva på, vilket ökar kvinnors självständighet gentemot både samhället och deras partner. Liberalerna vill se ett tydligare fokus på att snabbare få in fler nyanlända kvinnor på arbetsmarknaden. Kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav på att jobba, och svenska myndigheter ska inte bidra till att traditionella könsroller upprätthålls. Arbetsförmedlingen måste ha ett tydligt uppdrag att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden.

Närvaron i olika etableringsinsatser är för låg. Kraven på att delta i etableringsinsatser bör stärkas, vilket är särskilt viktigt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. För att främja framför allt kvinnors språkinläring måste kommunerna åläggas att också anordna kurser i svenska för föräldralediga, t.ex. inom ramen för öppna förskolan.

Jag anser att regeringen, i enlighet med vad jag anfört ovan, bör vidta åtgärder för att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden.

17. De frivilliga försvarsorganisationerna, punkt 8 (M, C, L, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Fredrik Christensson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Framgångsrik krishantering bygger på ett gemensamt engagemang från organisationer, myndigheter, företag och enskilda människor. Många svenskar har under de senaste hundra åren valt att engagera sig i någon av de 18 frivilliga försvarsorganisationerna. Samtidigt som de då har bidragit till det

civila och det militära försvaret har de lärt sig nya färdigheter och fått nya bekanskskaper.

Frivilligorganisationerna har en lång historia av socialt arbete och ansvars-tagande. Vi tror därför att de på ett bra sätt kan bidra i integrationsarbetet. Precis som många svenskar före dem skulle nyanlända kunna delta i meningsfulla aktiviteter och utbildningar och samtidigt känna att de på ett tydligt sätt bidrar till sitt nya land. Engagemanget kommer att ge de nyanlända tillgång till viktiga nätverk i det svenska samhället och också bereda en väg in på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör se över möjligheten att använda de frivilliga försvarsorganisationerna för att ge nyanlända en väg in i det svenska samhället.

18. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M) och Christian Holm Barenfeld (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1,
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och
2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 15 och
avslår motionerna
2017/18:2564 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2964 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3186 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1 och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 19.

Ställningstagande

I Moderaternas plan för ett starkare Sverige ingår att lyfta fram och öka stödet för de demokratiska värderingarna och värderingar om mänskliga rättigheter, som också är svenska värderingar. Värderingar om att varje människa ska ha frihet att råda över sitt eget liv och rätt att forma det efter sina val är starka i vårt land.

De barn, ungdomar och vuxna som kommer till Sverige från andra länder utgör inte en homogen grupp. Många härstammar dock från länder där mänskliga fri- och rättigheter, kvinnors rättigheter och barns rättigheter kränks allvarligt. Det är därför viktigt att nyanlända, inte minst flickor och pojkar, får information och kunskap om sina rättigheter, möjligheter och skyldigheter,

dvs. om mänskliga fri- och rättigheter, demokratiska principer och betydelsen av jämställdhet som är fundamentala värderingar i Sverige.

Vi anser att regeringen bör se till att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstämpning samt skyldigheter och rättigheter i Sverige.

Detta material bör skrivas både på hemspråken och på lätt svenska samt spridas brett i Sverige genom olika kanaler som t.ex. svenska för invandrare (sfi), komvux, skolor inklusive förberedelseklasser, förskolor, asylboenden, familjehem, HVB-hem, andra hem för ensamkommande barn, mödravårdscentraler (för att nå blivande föräldrar), barnavårdscentraler, socialtjänsten, Migrationsverket, rättsväsendet och ideella organisationer.

Ungdomar med rötter i andra kulturer upplever att ett tungt ansvar faller på dem att förklara majoritetssamhällets normsystem för den äldre generationen. Strukturerade satsningar behövs för att förändra de normer och värderingar som kan leda till hedersrelaterat våld och förtryck. Vi anser att regeringen bör se till att ett av de tydliga målen för samhällsorienteringen är att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Frågor om rättigheter och skyldigheter samt barnuppfostran, jämställdhet och hedersfrågor ska vara ett obligatoriskt inslag i samhällsorienteringen. För att säkerställa att informationen ser lika ut i hela landet och att känsliga eller obekväma frågor inte undviks bör regeringen därför se till att ett särskilt informationsmaterial tas fram.

När det gäller frågor om samhällsinformation och samhällsorientering, som utskottet behandlar i detta avsnitt, vill vi avslutningsvis hänvisa till att Moderaterna i sitt budgetförslag för 2018 har förslag om att alla nyanlända i Sverige ska omfattas av en integrationsplikt, i vilken bl.a. ingår förslag om utökad samhällsorientering från 60 till 100 timmar. Detta förslag behandlades inom ramen för 2018 års budget (bet. 2017/18:AU1).

19. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 19 och
avslår motionerna
2017/18:2564 av Lotta Olsson (M),
2017/18:2964 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M) yrkande 1,
2017/18:3186 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,
2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och
2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna strävar efter att ge samtliga som anländer till Sverige god kännedom om det svenska samhället, både för deras möjligheter att lära känna det land i vilket de vistas och för samhällets möjligheter att utkräva ansvar. Därför anser Sverigedemokraterna att det ska bli obligatoriskt för samtliga som beviljas uppehållstillstånd att delta i samhällsorientering, något som i dag endast är ett erbjudande som endast ges till vissa grupper av nyanlända. Vi vill också utveckla utbildningens innehåll så att den ger en bra introduktion till Sverige som land, till livet i Sverige, till praktiska kunskaper om skyldigheter, rättigheter och möjligheter, såväl som till kännedom om det svenska samhällets kultur, historia och värdegrund. Samhällsorientering ska ske parallellt med, och som ett komplement till, svenskundervisning.

Vi anser att regeringen bör agera så att samhällsorienteringen görs obligatorisk för samtliga som beviljas uppehållstillstånd och så att utbildningens innehåll utvecklas i enlighet med det vi anfört ovan.

20. Uppföljning av deltagande i samhällsorientering, punkt 10 (M, C, L, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Fredrik Christensson (C) och Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi är medvetna om att länsstyrelserna har i uppdrag att följa upp samhällsorienteringen utifrån de uppgifter som kommunerna lämnar. Men vi vet också att det framkommit brister i statistiken när det gäller deltagande i samhällsorienteringen då det har funnits skillnader mellan de siffror som kommunerna och Arbetsförmedlingen redovisar. För att säkerställa att

samhällsorientering genomförs anser vi att regeringen bör verka för att det sker en bättre uppföljning av frånvaro än vad som är fallet i dag.

Särskilda yttranden

1. Insatser under asyltiden, punkt 1 (C)

Fredrik Christensson (C) anför:

I motion 2017/18:3787 yrkande 3 föreslår Centerpartiet att regeringen ska vidta åtgärder för att underlätta för företag att erbjuda praktikplats åt asylsökande. Liksom utskottet har jag noterat att regeringen har gett i uppdrag till Mottagandeutredningen att se över möjligheten för asylsökande att delta i praktik och andra arbetsplatsförlagda aktiviteter som ökar kontakten med arbetsmarknaden (dir. 2017:48).

Jag står naturligtvis bakom förslaget i motionen men avstår i avvaktan på utredningsarbetet från att reservera mig till förmån för förslaget. Jag förutsätter att regeringen skyndsamt kommer att bereda det kommande utredningsförslaget, och jag kommer att återkomma till frågan då.

2. Insatser under asyltiden, punkt 1 (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

I motion 2017/18:3394 Utgiftsområde 8 Migration av Aron Modig m.fl. föreslår Kristdemokraterna att det ska inrättas ett asylprogram där asylsökande ska delta i 15 timmars språkutbildning och nio timmars samhällsorientering per vecka. Att asylsökande får vänta under en lång tid på handläggningen av asylansökan medför en lång tid av ovisshet och passivitet som följd. Kristdemokraterna vill möta denna situation bl.a. genom att den utbildning (sfi och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds ska erbjudas även under asyltiden.

Eftersom förslaget om att inrätta ett asylprogram behandlades inom ramen för konstitutionsutskottets beredning av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 1 Rikets styrelse (bet. 2017/18:KU1) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det. Jag står naturligtvis bakom det budgetförslag som Kristdemokraterna presenterat och hänvisar till Kristdemokraternas särskilda yttrande i nämnda betänkande.

3. Ansvaret för etableringen, punkt 4 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Utskottet hänvisar till att det i samband med beredningen av regeringens förslag om nytt regelverk för etableringsinsatser (bet. 2016/17:AU15) uttalade att det är en lämplig ordning att Arbetsförmedlingen ansvarar för etableringsinsatserna. Vi vill för vår del hänvisa till Sverigedemokraternas ställningstaganden i nämnda betänkande där det framgår att vi inte anser att detta är en önskvärd ordning.

4. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under lång tid påtalat brister i regeringens integrationspolitik. När det gäller just etableringsersättningen till vissa nyanlända invandrare föreslog vi senast i vårt budgetförslag för 2018 att denna ersättning helt ska avskaffas eftersom vi anser att deltagande i och ersättning för deltagande i en arbetsmarknadsåtgärd inte ska baseras på om man är nyanländ till Sverige eller inte (mot. 2017/18:3608 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering av Paula Bieler m.fl.). Att i större omfattning sänka etableringsersättningen för den som utan giltigt skäl inte deltar i etableringsinsatser är dock ett steg i rätt riktning. Vi har därför valt att yrka bifall till det alliansgemensamma yrkandet och därmed föreslå att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen.

5. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (L)

Said Abdu (L) anför:

Liberalerna föreslår i motion 2017/18:2815 yrkande 8 att kraven på deltagande i etableringsinsatser ska öka bl.a. genom skärpta rutiner för rapportering av frånvaro och att etableringsersättningen ska sänkas när det är befogat. Eftersom Liberalernas förslag i stort sett överensstämmer med det alliansgemensamma yrkandet om att stärka aktivitetskraven under etableringstiden, som vunnit bifall i utskottet, har jag valt att i detta ärende inte reservera mig till förmån för Liberalernas yrkande.

6. Stärkta aktivitetskrav under etableringstiden, punkt 5 (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

Kristdemokraterna föreslår i motion 2017/18:3650 yrkande 11 att etableringsersättningen villkoras med deltagande i etableringsprogrammet. Eftersom Kristdemokraternas förslag i stort sett överensstämmer med det alliansgemensamma yrkandet om att stärka aktivitetskraven under etableringstiden, som vunnit bifall i utskottet, har jag valt att i detta ärende inte reservera mig till förmån för Kristdemokraternas yrkande.

7. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (M, C, L, KD)

Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Jan Ericson (M), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Fredrik Christensson (C) och Lars-Axel Nordell (KD) anför:

Att arbetsmarknaden inte fungerar för de mest utsatta grupperna, däribland nyanlända invandrare, är ett av Sveriges största samhällsproblem. För att bl.a. förbättra integrationen och se till att fler nyanlända kan gå från bidrag till

arbete har allianspartierna i sina respektive budgetförslag för 2018 ett gemensamt förslag om att en ny förenklad anställningsform införs, s.k. inträdesjobb. Dessa förslag behandlades inom ramen för beredningen av statens budget för 2018, och vi hänvisar till våra respektive ställningstaganden inom ramen för den beredningen (bet. 2017/18:FiU1 och bet. 2017/18:AU2).

8. Utbildning, arbete och företagande, punkt 6 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Sverigedemokraterna ställer inte upp på den integrationspolitik som förts hittills där statliga medel går till särskilda möjligheter och åtgärder för personer som är asylsökande eller nyanlända i Sverige. I Sverigedemokraternas budgetförslag för 2018 (mot. 2017/18:3608 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering av Paula Bieler m.fl.) presenterar vi vår syn på de frågor som utskottet behandlar under detta avsnitt och under avsnitten om insatser under asyltiden respektive om nyanlända kvinnors etablering. Eftersom motionen behandlades inom ramen för utskottets beredning av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (bet. 2017/18:AU1) saknar vi möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för den. Vi står naturligtvis bakom det budgetförslag som Sverigedemokraterna presenterat och hänvisar till Sverigedemokraternas reservation i nämnda betänkande.

9. Samhällsinformation och samhällsorientering, punkt 9 (L)

Said Abdu (L) anför:

I motion 2017/18:3809 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering av Fredrik Malm m.fl. lämnar Liberalerna en rad förslag på integrationsområdet, bl.a. om en stärkt och förbättrad samhällsorientering. Förslaget innebär bl.a. att hbt-rättigheter ska ingå som en del i samhällsorienteringen. Eftersom detta förslag behandlades inom ramen för utskottets beredning av budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (bet. 2017/18:AU1) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det. Jag står naturligtvis bakom det budgetförslag för 2018 som Liberalerna presenterat och hänvisar till Liberalernas särskilda yttrande i nämnda betänkande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:563 av Anna Hagwall (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det allmänna bör svara för nyanländas försörjning i ett år och att personen under det året ska lära sig svenska och göra sig beredd för arbetsmarknaden, och efter detta ska personen studera, jobba eller utföra samhällstjänst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:933 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Östergötland bör bli ett försökslän för ett nytt arbets sätt vid introduktion av nyanlända på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1671 av Maria Ferm (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som beviljas uppehållstillstånd i större utsträckning ska anvisas till boende i samma kommun som de varit asylsökande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör få möjlighet att ta emot fler nyanlända än vad som har anvisats till dem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap inom matchning och arbetsmarknadsetablering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1814 av Marie Granlund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avräkning av personer som hittar boende med stöd av lagen om eget boende i en kommun från den årliga kvoten i enlighet med bostättningslagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1816 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en närhetsprincip för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1937 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur fler kommuner ska kunna fungera som ankomstkommuner vid särskilt ansträngda situationer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om övergången från 17 år till att bli vuxen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1970 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad integration på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2564 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka jämställdhetsutbildningen inom samhällsintroduktionen för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2815 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en integrationspolitik med fokus på jobb, skola och bostäder och som stärker individen och motverkar parallellsamhällen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ett års praktik och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om individens eget ansvar och samhällets förväntningar på egen försörjning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kraven på deltagande i etableringsinsatser bl.a. genom att skärpa rutinerna kring rapportering av frånvaro och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen ska ställa tydligare krav avseende resultat och att erbjudet arbete eller praktik inte ska kunna nekas om progression i språkkunskaper inte visas efter 6–8 månaders studier och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka incitamenten för fler utrikes födda kvinnor att komma in på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner måste anordna kurser i svenska för föräldralediga och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2964 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samhällsorienteringen för nyanlända med ett särskilt fokus på kvinnors, barns och homosexuellas rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2969 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av regler och lagstiftning avseende asylmottagande och nyanländas etablering samt förbättrat samarbete mellan Migrationsverket och kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3045 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett nytt samhällskontrakt kan införas där vissa välfärdstjänster för nyanlända villkoras mot egen försörjning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3129 av Beatrice Ask m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympling samt skyldigheter och rättigheter i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetenskartläggning bör ske från dag ett under asyltiden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivitetskraven under etableringstiden bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsorientering under etableringstiden ska följas upp bättre och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3182 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3186 av Amineh Kakabaveh (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla nyanlända flyktingar inte bara ska få lära sig svenska i sfi-undervisningen utan tidigt också få lära sig hur det svenska samhället fungerar, om svenska lagar, om demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnors och barns rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att använda de frivilliga försvarsorganisationerna för att ge nyanlända en väg in i det svenska samhället och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3226 av Michael Svensson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare underlätta etableringen på den svenska arbetsmarknaden för invandrade akademiker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3243 av Erik Bengtzboe (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att gemensamt mellan stat och kommun centralisera det organiserade flyktningmottagandet, med fokus på effektiva insatser för integration, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3322 av Erik Ottoson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska bli obligatoriskt för nyanlända att utbilda sig i den omfattning som krävs för att kunna ta ett jobb på svensk arbetsmarknad alternativt validera och komplettera redan genomförda utbildningar från hemlandet i samma syfte och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder i syfte att säkerställa kvinnors rätt till arbete i enlighet med intentionerna i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3342 av Désirée Pethrus (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur stödet till unga vuxna som fyllt 18 år men inte 21 år kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3405 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett integrationsspår för kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenanställning som ett verktyg för nyanlända att komma in i arbete och entreprenörskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3461 av Ida Drougge (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för att stödja en effektiv integration är viktigt att alla kommuner tar emot flyktingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anvisningslagen skyndsamt ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska kunna pausa sitt mottagande om det inte finns bostäder, utan att bryta mot lagar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3487 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa reformer som ökar utrikesfödda kvinnors möjlighet till inträde och delaktighet på arbetsmarknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skillnaden i sysselsättning mellan utlandsfödda kvinnor och utlandsfödda män och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställdhetsperspektiv på etableringsinsatserna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3591 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskartläggning för asylsökande från dag ett i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undervisning i svenska språket från dag ett i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för att samhällsorientering ska genomföras redan under asyltiden prioriteras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett informationsmaterial till nyanlända om bl.a. demokrati och jämställdhet samt skyldigheter och rättigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner som så vill ska ha möjlighet att ta över ansvaret för etableringen från Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att full etableringsersättning bör villkoras mot att man blir kvar i den kommun där man påbörjat etableringen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inbromsning av utflyttning av nyanlända från Migrationsverkets boenden till kommuner som så vill och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner som inte får fram bostäder möjlighet att betala för en plats på ett av Migrationsverkets boenden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att kvinnor och män behandlas lika hos myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3638 av Fredrik Eriksson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa de statliga ersättningarna till kommunerna för mottagande av nyanlända och asylsökande ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3639 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta erforderliga åtgärder för att senast under nästkommande riksmöte kunna avskaffa lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3650 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkora etableringsersättningen med deltagande i etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av de sänkta maxbeloppen för hemutrustningslån och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3736 av Tomas Tobé m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett av målen för samhällsorientering för nyanlända bör vara att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3787 av Johanna Jönsson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för företag att erbjuda praktikplats åt asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan flytta etableringen till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en grundutbildning för nyanlända kan genomföras och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att låta asylsökande påbörja språkstudier under asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunalt mottagande och tillkännager detta för regeringen.